

**Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

Πτυχιακή Εργασία

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟΥ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2523/1997 ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ**

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :Μελισσαρόπουλος Κωνσταντίνος

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ :Αποστολοπούλου Π. Ανδριάννα
Λαζανάς Α. Αντώνιος**

ΠΑΤΡΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2003

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
----------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ.....	4
Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων.....	5
Πηγές Εισοδήματος	4
Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων.....	12
Συστήματα Φορολογίας	13
Τα Προστατευόμενα Μέλη του Φορολογούμενου	14
Η Διαχειριστική Περίοδος	16
Οι Φόροι	16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	22
Η Φοροδιαφυγή	23
Η Φοροαποφυγή.....	27
Η Παραοικονομία	28
Συνέπειες Φοροδιαφυγής και Παραοικονομίας	34
Σχέση Φοροδιαφυγής και Παραοικονομίας	36
Διαφορές Ανάμεσα στην Παραοικονομία και την Φοροδιαφυγή	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΠΕΡΙΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ.....	43
Μέτρα για την Περιστολή των Παραβάσεων.....	44
Παραδείγματα.....	45
Αναμενόμενες Επιπτώσεις των Μεταρρυθμίσεων.....	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

“ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟ” ή “ΝΕΟ ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟ”.....	47
«Περιπτώσεις του Νέου Ποινολογίου που Αναφέρονται σε Φορολογικές Παραβάσεις, στις Υποχρεώσεις του Φορολογούμενου στην Φορολογία Εισοδήματος».	
Γενικές Επισημάνσεις.....	48
Συνοπτική περιεκτική ανάλυση κατ’ άρθρο.....	53
Πρόσθετοι Φόροι(άρθρο 1).....	53
Πρόσθετα Τέλη, Εισφορές και Δικαιώματα (άρθρο 2).....	55
Πρόστιμα για Παραβάσεις της Φορολογικής Νομοθεσίας και Α.Φ.Μ(άρθρο 3).....	55
Πρόστιμα για Παραβάσεις του Κ.Β.Σ (άρθρο 4).....	56
Πρόστιμα Φ.Π.Α. για Πλαστά, Νοθευμένα ή Εικονικά Φορολογικά Στοιχεία (άρθρο 5).....	58
Πρόστιμα σε όσους δεν Δηλώνουν Εισοδήματα από Ακίνητα (άρθρο 6).....	58
Κυρώσεις σε όσους δεν Δηλώνουν Εισοδήματα από Γεωργικές Επιχειρήσεις (άρθρο 7)	59
Διασφάλιση των Συμφερόντων του Δημοσίου σε Περίπτωση Φοροδιαφυγής (άρθρο 8).....	60
Αυτουργοί και Συνεργοί (άρθρο 9).....	64
Προσφυγή – Ποινική Δίωξη – Παραγραφή (άρθρο 10).....	65
Κυρώσεις σε όσους δεν Καταβάλλουν Τέλη Κυκλοφορίας Αυτοκινήτων (άρθρο 11).....	66
Αφαίρεση Πινακίδων – Άδειας Κυκλοφορίας Μεταφορικών Μέσων και Άδεια Οδήγησης (άρθρο 12).....	66
Αναστολή Λειτουργίας Επαγγελματικής Εγκατάστασης Επιτηδευματία (άρθρο 13).....	67
Ειδικές Κυρώσεις στη Φορολογία Χαρτοσήμου (άρθρο 14).....	68
Αδικήματα Μη Καταβολής Χρεών Προς το Δημόσιο (άρθρο 15).....	69
Επιβολή Προστίμου – Διοικητική Επίλυση της Διαφοράς	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΠΟΥΝ “ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ”.....	72
Η ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ Μέτρα για την Αποφυγή Κατασταλτικών Έργων.....	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	78

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή εργασία αναφέρεται στους παράγοντες που οδηγούν την φορολογική αρχή στην λήψη κατασταλακτικών μέτρων σε ένα ευρύ πλαίσιο ποινικοποιήσεων των διαφόρων παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας και του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων. Με την πτυχιακή μας εργασία επιχειρούμε καταρχάς να δώσουμε το πλαίσιο λειτουργίας της φορολογίας εισοδήματος και των αντιδράσεων των φορολογουμένων απέναντι στην επιβολή του φόρου. Στη συνέχεια αναπτύσσουμε σε μεγαλύτερη ίσως έκταση της υφιστάμενες με βάση τον Νόμο 2523/1997 “Διοικητικές και Ποινικές Κυρώσεις της Φορολογικής Νομοθεσίας”. Βέβαια υπάρχει πολυδαίδαλο νομοθετικό πλαίσιο που σε ένα βαθμό εμποδίζει την απλή διατύπωση του και γι’ αυτό δεν μπορέσαμε να αποφύγουμε την νομική διατύπωση του. Στην συνέχεια αφού λάβουμε υπόψη μας σχετικές διαπιστώσεις ανθρώπων που ασχολούνται με φορολογικά ζητήματα και δημοσιεύσεις , προσπαθήσαμε να οδηγηθούμε σε ορισμένα συμπεράσματα και να υιοθετήσουμε προτεινόμενες λύσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Α. Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Υποκείμενο του φόρου εισοδήματος είναι κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο αποκτά εισόδημα (κατά το αμέσως προηγούμενο έτος), εις την Ελλάδα, ανεξαρτήτως της ιθαγένειας και του τόπου κατοικίας ή διαμονής του, όπως και την αλλοδαπή, εφ' όσον έχει την κατοικία του στην Ελλάδα. Στον Φόρο Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων υπόκειται επίσης η σχολάζουσα κληρονομιά. Ως φορολογητέο εισόδημα θεωρείται κάθε πηγή που προέρχεται το εισόδημα, μετά την αφαίρεση των δαπανών αποκτήσεως του και των τυχόν αναγνωριζομένων ειδικών εκπτώσεων και απαλλαγών για κάθε κατηγορία εισοδήματος και εισοδηματιών. Ειδικότερα αθροίζονται τα επί μέρους καθαρά εισοδήματα όλων των πηγών.

ΠΗΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΠΗΓΗ Α. Εισόδημα από Ακίνητα :

Στην πηγή εισοδήματος από ακίνητα λογίζονται τα εισοδήματα που προέρχονται :

- Από εκμίσθωση, επίταξη οικοδομής ή οικοδομών από τον ιδιοκτήτη, νομέα, επικαρπωτή ή δικαιούχο επικαρπίας ή χρήσης οίκησης. Προκειμένου για εκμίσθωση οικοδομής μαζί με έπιπλα ή μηχανήματα συνυπολογίζεται στο εισόδημα και το τυχόν μίσθωμα των επίπλων και των μηχανημάτων.
- Από ιδιόχρηση ή δωρεάν παραχώρηση, ιδιοκατοίκηση μίας ή περισσότερων οικοδομών.
- Από υπεκμίσθωση οικοδομής ή οικοδομών (αυτό που αποκτιέται από τον μισθωτή) . για οικοδομές που έχουν ανεγερθεί σε έδαφος κυριότητας τρίτου, ως εισόδημα νοείται το περιεχόμενο εκ του δικαιώματος του κυρίου του εδάφους.

Επίσης εισοδήματα που προέρχονται από :

- Εκμίσθωση ή επίταξη μίας ή περισσότερων γαιών, που αποκτιέται από τον ιδιοκτήτη, νομέα, επικαρπωτή ή δικαιούχο επικαρπία.

Στην πηγή εισοδήματος από ακίνητα περιλαμβάνονται και :

- Το ανταλλάγμα που καταβάλλεται για την παραχώρηση χώρου τοποθέτησης φωτεινών ή μη επιγραφών και γενικά κάθε είδους διαφημίσεως.
- Το ανταλλάγμα σε ποσοστό παραγωγής (π.χ 50% της παραγωγής του ελαιολάδου) , το οποίο καταβάλλεται σε συμφωνία ιδιοκτήτη, νομέα κ.τ.λ. για την παραχώρηση εκμετάλλευσης της γης, εφόσον αυτό δεν συμμετέχει στις δαπάνες καλλιέργειας ή συγκομιδής των γεωργικών προϊόντων .

Η εκτίμηση του ανταλλάγματος σε χρηματικό εισόδημα γίνεται σε τιμές αγοράς του προϊόντος.

- Το εισόδημα από εκμίσθωση γηπέδων (π.χ χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων, αποθηκών, εργοστασίων, εργαστηρίων, καφενείων κ.τ.λ).

Από το ακαθάριστο εισόδημα εκπίπτει :

1. Για οικοδομές που χρησιμοποιούνται σαν κατοικίες, οικοτροφεία, σχολεία, φροντιστήρια, αίθουσες κινηματογράφου, θεάτρου, ξενοδοχεία, κλινικές, και σανατόρια ποσοστό 10% για αποσβέσεις και μέχρι 15% για τα ασφάλιστρα κατά κινδύνων, για έξοδα επισκευής και συντήρησης καθώς και για την αμοιβή δικηγόρου για δίκες σε διαφορές απόδοσης μισθίου ή καθορισμού μισθώματος.

2. Για εισόδημα πού προκύπτει από οικοδομές που χρησιμοποιούνται για άλλη χρήση από τις παραπάνω αναφερόμενες (π.χ καταστήματα, γραφεία) ποσοστό 5%για αποσβέσεις και ποσοστό 5%για ασφάλιστρα, επισκευές κ.τ.λ.

3. Για εισοδήματα από εκμίσθωση γηπέδων ή αξίας ανέγερσης οικοδομής με δαπάνες του μισθωτή και ανταλλάγματος παραχώρησης χώρου το ποσοστό της έκπτωσης περιορίζεται συνολικά σε 5% .

4. Στις περιπτώσεις υπεκμίσθωσης οικοδομών, πολυετούς μίσθωσης, δικαιώματος επιφάνειας ή εμφύτεψης το μίσθωμα που καταβάλλεται.

5. Κάθε φόρος, τέλος ή δικαίωμα υπέρ του Δημοσίου ή οποιαδήποτε τρίτου που βαρύνει τις γαίες.

6. Ποσοστό 5% για αποσβέσεις και έξοδα συντήρησης γαιών και γενικά κάθε συναφές βάρος.

7. Ποσοστό 10% για δαπάνες αντιπλημμυρικών έργων και έργων αποξήρανσης ελών.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την αναγνώριση του δικαιώματος έκπτωσης των δαπανών καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και δημοσιεύονται στο ΦΕΚ.

Το καθαρό εισόδημα από ακίνητα προκύπτει αν από το ακαθάριστο εισόδημα αφαιρέσουμε τις προβλεπόμενες μειώσεις το δηλούμενο εισόδημα δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 3,5% της αξίας του ακινήτου. Η αξία προσδιορίζεται σύμφωνα με το σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού. Ο φορολογούμενος μπορεί να αμφισβητήσει τον καθορισμό της μίσθωσης αξίας του ακινήτου με προσφυγή, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, μέχρι 31/12 του οικείου οικονομικού έτους.

ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ

Αντικειμενική Αξία Ακινήτου = Τιμή Ζώνης * Εμβαδόν Ακινήτου * Συντελεστή Παλαιότητας * Συντελεστή Διορθωτικό

Ετήσιο Τεκμαρτό Εκμίσθωμα = Αντικειμενική Αξία * 3,5%

Μηνιαίο Τεκμαρτό Εκμίσθωμα = ετήσιο Τεκμαρτό Εκμίσθωμα / 12 μήνες

Καθαρό Εισόδημα = Ακαθάριστο Εισόδημα – Προβλεπόμενες Μειώσεις

ΠΗΓΗ Β. Εισόδημα από Κινητές Αξίες :

Εισοδήματα από κινητές αξίες θεωρούνται κυρίως : τα διαμενόμενα μερίσματα, οι τόκοι ομολογιών και χρεογράφων, οι αμοιβές και τα ποσοστά των διοικητικών συμβούλων και εκτός από τον μισθό οι αμοιβές και τα ποσοστά των διευθυντών και διαχειριστών των ΑΕ .Από το εισόδημα εκπίπτει κάθε φόρος πλην εκείνου επί του εισοδήματος, τέλος ή δικαίωμα υπέρ του δημοσίου ή οποιαδήποτε τρίτου, το οποίο βαρύνει το εισόδημα αυτό .Απαλλάσσονται του φόρου οι τόκοι καταθέσεων στα ταμειυτήρια και τις τράπεζες, οι τόκοι εθνικών δανείων, των ομολογιακών δανείων της ΔΕΗ, ΟΤΕ, οι τόκοι των καταθέσεων όψεως και ταμειυτηρίου εις το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων κ.λ.π επί του καθαρού από κινητές αξίες επιβάλλεται συμπληρωματικός φόρος 3%, πλὴν των μερισμάτων των ημεδαπών ΑΕ .

Το εισόδημα που προκύπτει από τα πιο πάνω αναφερόμενα αποτελούν το **ακαθάριστο εισόδημα** από κινητές αξίες.

Καθαρό εισόδημα από κινητές αξίες είναι αυτό που απομένει μετά από αφαίρεση κάθε φόρου, τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου ή οποιαδήποτε τρίτου που βαρύνει το εισόδημα.

ΠΗΓΗ Γ. Εισόδημα από Εμπορικές Επιχειρήσεις :

Ως εισόδημα της πηγής αυτής εκλαμβάνεται : **α)** Το κτώμενο κέρδος από μια ή περισσότερες ατομικές ή εταιρικές εμπορικές επιχειρήσεις, βιομηχανικές ή βιοτεχνικές ή από την άσκηση οποιαδήποτε κερδοσκοπικού επαγγέλματος, χωρίς να είναι υποχρεωτικά υπαγόμενο στα ελεύθερα επαγγέλματα. **β)** Εισόδημα από επιχειρηματική αμοιβή, όταν κάποιος εταίρος συμμετέχει σε μια προσωπική εταιρεία. **γ)** Υπερτίμημα από πώληση Ε.Ι.Χ. (επαγγελματικού αυτοκινήτου) και **δ)** Ζημιές από ατομική επιχείρηση. Τα καθαρά κέρδη προσδιορίζονται :

- (1) **Λογιστικώς**, εάν τηρούνται επαρκή και ειλικρινή βιβλία Β' κατηγορίας του ΚΦΣ
- (2) Με την έκπτωση των ακαθάριστων εξόδων των αναγνωριζομένων κατά το νόμο εξόδων, εάν τηρούντα επαρκή και ειλικρινή βιβλία εσόδων – εξόδων .
- (3) **Εξωλογιστικώς**

-Πρέπει να γνωρίζουμε τον Μοναδικό Συντελεστή Καθαρού Κέρδους Επί Πωλήσεων.

**Μ.Σ.Κ.Κ(επί των πωλήσεων) = Καθαρά Κέρδη / Συνολικές Πωλήσεις
ή Συνολικά Ακαθάριστα Έσοδα**

**Καθαρά Κέρδη = Μ.Σ.Κ.Κ. * Συνολικές Πωλήσεις ή Συνολικά
Ακαθάριστα Έσοδα**

-Μοναδικός Συντελεστής Καθαρού Κέρδους Επί Αγορών

**Μ.Σ.Κ.Κ. (επί των αγορών) = Καθαρά Κέρδη / Αγορές ή Κόστος
Πωληθέντων**

Καθαρά Κέρδη = Μ.Σ.Κ.Κ. * Αγορές ή Κόστος Πωληθέντων

Για τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος εκπίπτουν οι δαπάνες λειτουργίας της επιχείρησης όπως για τις εξαγωγικές (1-2%) επί των ακαθάριστων εισπράξεων , μεταφορικές (3%) και για τις ξενοδοχειακές (3-4%) επιχειρήσεις .Απαλλάσσονται του φόρου τα κέρδη από την εκμετάλλευση πλοίων, από τις λιανικές πωλήσεις καπνού, από την άσκηση επαγγέλματος μικροπωλητή ή από την εκμετάλλευση περιπτέρων ή καφενείων κ.λ.π εντός κτιρίων που στεγάζονται δημόσιες υπηρεσίες που ανήκουν σε ανάπηρους ή θύματα πολέμου.

ΠΗΓΗ Δ. Εισόδημα από Γεωργικές Επιχειρήσεις :

Ως ακαθάριστο εισόδημα λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων των πραγματοποιημένων από τις γεωργικές, κτηνοτροφικές, πτηνοτροφικές, δασικές και λοιπές γεωργικές επιχειρήσεις. Το καθαρό εισόδημα μπορεί να υπολογιστεί λογιστικώς ή εξωλογιστικώς, με συντελεστές 10-20% ή και μέχρι 30% για τους μη απασχολούμενους αποκλειστικέ με την γεωργία. Απαλλάσσεται του φόρου ακαθάριστο εισόδημα 250.000 δρχ ετησίως στην περίπτωση των απασχολούμενων προσωπικώς ή για τα μέλη της οικογένειας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις .

ΠΗΓΗ Ε. Εισόδημα από Μισθωτές Υπηρεσίες :

Η πηγή αυτή εισοδήματος περιλαμβάνει εισοδήματα που προέρχονται από εξαρτημένη σχέση εργασίας του φορολογούμενου ή περιπτώσεις που εξομοιώνεται με αυτήν .

Συγκεκριμένα :

1. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες είναι το εισόδημα που προκύπτει κάθε ένα οικονομικό έτος από μισθούς, ημερομίσθια, επιχορηγήσεις, επιδόματα, συντάξεις και γενικά από κάθε παροχή που χορηγείται περιοδικά με οποιαδήποτε μορφή είτε σε χρήμα είτε σε είδος ή άλλες αξίες για παρούσα ή προηγούμενη υπηρεσία ή οποιαδήποτε άλλη αιτία, το οποίο αποκτάται από μισθωτούς γενικά και συνταξιούχους .

Ομοίως, εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες θεωρείται και το εισόδημα που αποκτούν οι δικηγόροι ως πάγια αντιμισθία για την παροχή νομικών υπηρεσιών, καθώς και το εισόδημα που αποκτούν οι ξεναγοί .

2. Στην περίπτωση που το εισόδημα καταβάλλεται ελεύθερο φόρου, εισόδημα που υπόκειται σε φόρο είναι εκείνο από το οποίο, αν αφαιρεθεί ο φόρος που του αναλογεί, προκύπτει το χωρίς φόρο ποσό που καταβάλλεται στον δικαιούχο .

3. Τα επιδόματα που καταβάλλονται στους δικαιούχους, λογίζονται ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, το οποίο αποκτάται κατά την καταβολή του .

Καθαρό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες είναι αυτό που απομένει μετά τις προβλεπόμενες εκπτώσεις από το ακαθάριστο εισόδημα που είναι αυτό που περιγράφηκε στην πηγή εισοδήματος , εκπίπτουν :

α) Οι κρατήσεις υπέρ ασφαλιστικών ταμείων π.χ. Ι.Κ.Α, Τ.Ε.Α.Μ., χαρτόσημο Μ.Υ. κλπ.

β) Κάθε ποσό για φόρο υπέρ του δημοσίου ή οποιαδήποτε τρίτου που βαρύνει το εισόδημα, το ποσό που απομένει από τις πιο πάνω εκπτώσεις αποτελεί το καθαρό εισόδημα από τις Μ.Υ.

γ) Ειδικά για εισόδημα Μ.Υ. υπαλλήλων που υπηρετούν στο εξωτερικό σαν καθαρό εισόδημα από Μ.Υ. λαμβάνεται ποσό ίσο με το καθαρό ποσό αποδοχών που έπαιρναν αν υπηρετούσαν στην Ελλάδα.

Ακαθάριστο εισόδημα είναι το εισόδημα που εμφανίζεται στη σύμβαση εργασίας. Ότι υπογράφεται στη σύμβαση είναι το ακαθάριστο εισόδημα.

Καθαρό Εισόδημα από Μισθωτές Υπηρεσίες = Ακαθάριστες Αποδοχές – Κρατήσεις Κύριας και Επικουρικής Ασφάλισης + Χ.Μ.Υ. (Χαρτόσημο Μισθωτών Υπηρεσιών)

Η κράτηση χαρτοσήμου είναι 0,6%

ΠΗΓΗ ΣΤ. Εισόδημα από Ελεύθερα Επαγγέλματα :

Στην πηγή αυτή εισοδήματος δεν περιλαμβάνονται μόνο τα εισοδήματα των κατονομαζομένων ελευθέρων επαγγελματιών αλλά και ειδικώς προσδιοριζόμενα εισοδήματα, καθώς και κάθε άλλο εισόδημα που δεν εντάσσεται στις άλλες πηγές εισοδημάτων. Τα εισοδήματα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών είναι :

1. η μη εξαρτημένη μορφή επαγγέλματος, δεν υφίσταται δηλαδή σχέση εργοδότη και εργαζομένου
2. η ελεύθερη έναρξη και λήξη της παρεχόμενης εργασίας
3. η παρεχόμενη εργασία εξειδικευμένων γνώσεων και ικανοτήτων

- εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων είναι οι αμοιβές από την άσκηση του ελευθέρου επαγγέλματος του. : ιατρού, οδοντίατρου, κτηνιάτρου, φυσιοθεραπευτή, βιολόγου, ψυχολόγου, μαίας, δικηγόρου, δικολάβου, συμβολαιογράφου, άμισθου υποθηκοφύλακα, δικαστικού επιμελητή, αρχιτέκτονα, μηχανικού, τοπογράφου, χημικού, γεωπόνου, γεωλόγου, δασολόγου, σχεδιαστή, δημοσιογράφου, συγγραφέα, διερμηνέα, ξεναγού, μεταφραστή, καθηγητή ή δασκάλου, καλλιτέχνη, γλύπτη ή ζωγράφου ή σκιτσογράφου ή χαράκτη, ηθοποιού, εκτελεστή μουσικών έργων ή μουσουργού, καλλιτεχνών των κέντρων διασκέδασης, χορευτή, χορογράφου, σκηνοθέτη, ενδυματολόγου, διακοσμητή, οικονομολόγου, αναλυτή προγραμματιστή, ερευνητή ή σύμβουλο επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτέχνη, αναλογιστή, κοινωνιολόγου και εμπειρογνώμονα .

Ως ακαθάριστο εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων λαμβάνεται το σύνολο των αμοιβών, που εισπράττονται από την άσκηση του ελευθέρου επαγγέλματος, όπως αυτό προκύπτει από τα επαρκή και ακριβή βιβλία και στοιχεία που τηρεί ο φορολογούμενος .

Από το ακαθάριστο εισόδημα εκπίπτουν οι επαγγελματικές δαπάνες, μόνο εφόσον αποδεικνύεται η καταβολή τους με νόμιμο φορολογικό στοιχείο και έχουν αναγραφεί στα βιβλία του υπόχρεου. Ειδικά για τις δαπάνες συντήρησης, λειτουργίας, κυκλοφορίας και αποσβέσεων των επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες ελευθέρου επαγγέλματος, εφόσον αποδεικνύεται η καταβολή τους και έχουν αναγραφεί στα βιβλία του υπόχρεου, εκπίπτει ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού ύψους αυτών, μη δυνάμενο να υπερβεί ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) του δηλωθέντος ακαθάριστου εισοδήματος από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών. Το ποσό που απομένει μετά τις εκπτώσεις των επαγγελματικών δαπανών αποτελεί το καθαρό εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών.

Τα καθαρά κέρδη των ελεύθερων επαγγελματιών προκύπτουν με δύο τρόπους:

- Με αυτούς που έχουν τζίρο κάτω από 40.000.000 δρχ.

1. Λογιστικά

Έσοδα - Έξοδα

2. Εξωλογιστικά

Καθαρά Κέρδη = Ακαθάριστα Έσοδα * Μ.Σ.Κ.Κ.

Ειδικά για τους οικονομολόγους, γιατρούς λογιστές βγαίνει με τρεις τρόπους, με τους δύο τρόπους που αναφέραμε και με βάση την επαγγελματική τους δαπάνη όπως ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΔΕΥΑΠ, ενοίκια τεκμαρτά ή πραγματικά .

Τέλος για κάθε κατηγορία επαγγέλματος προβλέπεται ένας μοναδικός συντελεστής καθαρών αμοιβών, ο οποίος εφαρμόζεται στις καθарές αμοιβές. Οι συντελεστές καθαρών κερδών περιλαμβάνονται σε ειδικό πίνακα, ο οποίος καταρτίζεται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών.

Όσοι ελεύθεροι επαγγελματίες έχουν ακαθάριστα έσοδα πάνω από 40.000.000 δρχ. τότε τα καθαρά κέρδη εξάγονται μόνο Λογιστικώς.

Καθαρά Κέρδη (με αντικειμενικό προσδιορισμό) = Επαγγελματικές Δαπάνες * Συντελεστή Απόδοσης
--

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

ΕΤΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ
4 – 10 χρόνια	2,5
11 – 15 χρόνια	3
16 – 20 χρόνια	3,5
20 χρόνια και άνω	3

Β. Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Σε φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων υπόκεινται

1. Οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, δηλαδή αυτές οι εταιρείες που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα .
2. Οι Δημόσιες, Δημοτικές και Κοινοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλεύσεις που έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα και αποτελούν ή όχι ίδια Νομικά Πρόσωπα.
3. οι συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους, που λειτουργούν και ιδρύθηκαν με βάση νόμο.
4. Οι ξένες επιχειρήσεις που λειτουργούν με οποιαδήποτε τύπο εταιρείας καθώς επίσης και ξένοι οργανισμοί που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων, δηλαδή έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα.
5. Οι ημεδαπές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε).

Αντικείμενο του φόρου, δηλαδή η φορολογητέα ύλη των νομικών προσώπων έχει σχέση με το υποκείμενο του φόρου, δηλαδή το συγκεκριμένο Ν.Π που υπάγεται στο φόρο αυτό. Έτσι το αντικείμενο του φόρου διαφέρει ανάμεσα στα Ν.Π.

Από το συνολικό καθαρό εισόδημα του νομικού προσώπου δεν απαλλάσσεται κανένα ποσό. Εκπίπτει όμως η ζημιά κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους ή η ζημιά παρελθόντος ή παρελθόντων ετών (2-5έτη). Επιπλέον εκπίπτουν οι αναγνωρισμένες από το νόμο δαπάνες αποκτήσεως του εισοδήματος .Για τα Νομικά Πρόσωπα κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ισχύει το σύστημα της προείσπραξης φόρου επί του εισοδήματος της διανυόμενης διαχειριστικής περιόδου.

Τα ημεδαπά Νομικά Πρόσωπα υποχρεούνται να παρακρατούν του φόρου εισοδήματος επί των προκαταβαλλόμενων προμερισμάτων, μερισμάτων, ποσοστών και αμοιβών των διοικητικών συμβούλων, καθώς και των επιπλέον του μισθού ποσοστών και αμοιβών των διευθυντών και διαχειριστών αυτών, και να αποδίδουν τον φόρο στο δημόσιο. Προκειμένου για αλλοδαπές εταιρείες ή οργανισμούς, οι οποίοι δεν διατηρούν μόνιμα εγκατάσταση στην Ελλάδα, και αποκτούν εισόδημα από κινητές αξίες το ποσοστό του παρακρατούμενου φόρου ανέρχεται σε 35% επί του καθαρού φορολογητέου ποσού.

Για τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος τα Νομικά Πρόσωπα κερδοσκοπικού χαρακτήρα, συναθροίζονται τα εισοδήματα των διαφόρων πηγών και στη συνέχεια εκπίπτονται οι δαπάνες .

Οι φορολογικές απαλλαγές ισχύουν για τις εξής περιπτώσεις :

α) το δημόσιο, τους δήμους και κοινότητες, και τις αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες οι οποίες λειτουργούν ως ειδικά ταμεία για τα κάθε μορφής εισοδήματα. β) τους ιερούς ναούς και τις ιερές μονές γ) τους γεωργικούς συνεταιρισμούς και τις ενώσεις δ) τα ακίνητα ξένων θρησκευμάτων, τα ακίνητα ξένων κρατών, τα εισοδήματα και κέρδη που υπόκεινται σε ειδική φορολογία. Τέλος απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος ορισμένα Νομικά Πρόσωπα για τα εισοδήματα που προβλέπεται απαλλαγή από ειδικό νόμο.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Οι επικρατέστερες μορφές συστημάτων φορολογίας ΑΕ στις χώρες της ΕΟΚ είναι :

Το Κλασικό Σύστημα: Κατά το σύστημα αυτό δεν γίνεται φορολογική διάκριση για τα διανεμόμενα ή μη κέρδη, ο δε μέτοχος φορολογείται για το εκ μερισμάτων εισόδημά του βάση της φορολογίας φυσικών προσώπων, με όμοιο προς τα λοιπά εισοδήματα τρόπο.

Το Δυναδικό Σύστημα: Το σύστημα αυτό αναγνωρίζει την προκύπτουσα διπλή φορολογία των κερδών των ΑΕ, όπου τα κέρδη φορολογούνται εξ' ολοκλήρου στην εταιρεία και μετριάξει το φορολογικό βάρος για τον καθορισμό μειούμενου φορολογικού συντελεστή για τα διανεμόμενα κέρδη. Τα μερίσματα λαμβάνονται κατόπιν παρακρατήσεως του φόρου της ΑΕ και ο φόρος αυτός καταβάλλεται στην φορολογική αρχή θεωρούμενος ως μια καταβολή της πληρωμής του φόρου του μετόχου.

Το Πιστωτικό Σύστημα : Το σύστημα τούτο αποβλέπει επίσης στον μετριασμό της διπλής φορολόγησης με την αναγνώριση πιστώσεως έναντι του φόρου εισοδήματος του μετόχου για ληφθέντα μερίσματα, όμως οι φορολογικοί συντελεστές παραμένουν όπως έχουν για τα διανεμόμενα ή μη κέρδη.

Τα Προστατευόμενα Μέλη του Φορολογούμενου

Θεωρείται ότι βαρύνουν τον φορολογούμενο :

- α) Ο ή σύζυγος που δεν έχει φορολογούμενο εισόδημα
- β) Τα ανήλικα άγαμα τέκνα
- γ) Τα ανήλικα άγαμα τέκνα τα οποία δεν έχουν υπερβεί το 25^ο έτος της ηλικίας τους και σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές του εσωτερικού ή του εξωτερικού, καθώς επίσης και εκείνα τα τέκνα που δεν έχουν υπερβεί το 19^ο έτος της ηλικίας τους και σπουδάζουν σε μεταλυκειακά προπαρασκευαστικά κέντρα.
- δ) Τα άγαμα τέκνα που υπηρετούν την στρατιωτική τους θητεία.
- ε) Τα άγαμα ή διαζευγμένα ή τελούντα σε κατάσταση χηρείας τέκνα με αναπηρία πάνω από 67%.
- στ) Οι ανιόντες των δυο συζύγων
- ζ) Οι αδελφοί ή οι αδελφές και των δυο συζύγων που είναι άγαμοι ή διαζευγμένοι ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, με αναπηρία 67% και άνω.
- η) Οι ανήλικοι, ορφανοί από πατέρα και μητέρα, συγγενής μέχρι τρίτου βαθμού.

Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις πιο πάνω περιπτώσεις θεωρείται ότι βαρύνουν τον φορολογούμενο εφόσον συνοικούν με αυτόν και το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημα τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 300.000 δρχ. ή 600.000 δρχ. εφόσον παρουσιάζουν φυσική ή διανοητική αναπηρία 67% και πάνω.

Πως φορολογούνται τα εισοδήματα συζύγων και ανήλικων τέκνων

- Οι σύζυγοι υποχρεούνται να υποβάλλουν κοινή δήλωση για τα εισοδήματά τους.
- Τα εισοδήματα των δύο συζύγων δεν προστίθενται για τον υπολογισμό του φόρου. Δηλαδή ο φόρος επιβαρύνει ξεχωριστά τα εισοδήματα του συζύγου και της συζύγου. Ουσιαστικά τα εισοδήματα των δύο συζύγων αποτελούν ένα εισόδημα οικογενειακό.

Εξαιρέση της ανωτέρω περίπτωσης έχουμε, όταν το εισόδημα ενός συζύγου εξαρτάται οικονομικά από τον άλλο σύζυγο και προέρχεται από επιχείρηση. Στην περίπτωση αυτή προστίθεται στο εισόδημα του άλλου συζύγου και φορολογείται στο όνομα του.

- Το εισόδημα των ανήλικων τέκνων προστίθεται στα εισοδήματα του γονέα που έχει το μεγαλύτερο συνολικό εισόδημα, και φορολογείται στο όνομά του. Σε περίπτωση που οι γονείς έχουν ίσο εισόδημα προστίθεται στο εισόδημα του πατέρα . Αν ο υπόχρεος γονέας δεν έχει την γονική μέριμνα, τότε το εισόδημα του ανήλικου προστίθεται στο εισόδημα του άλλου γονέα.

Τα ανωτέρω δεν εφαρμόζονται στις εξής περιπτώσεις :

- όταν το εισόδημα του ανήλικου τέκνου προκύπτει από παροχή προσωπικής εργασίας.
- όταν το εισόδημα του, προκύπτει από περιουσιακά στοιχεία ου περιήλθαν σε αυτόν από κληρονομιά ή δωρεά, με εξαίρεση τις γονικές παροχές ή δωρεές που έγιναν σ' αυτόν από τους γονείς του.
- Όταν το εισόδημα που προκύπτει από συντάξεις που του απονεμήθηκαν λόγω θανάτου του πατέρα τους ή της μητέρας τους .
- Όταν το εισόδημα του, προκύπτει, από περιουσιακά στοιχεία μεν , που του δώρισαν οι γονείς του, αλλά προκύπτουν μετά το θάνατο του γονέα, που τα δώρισε. Για τα εισοδήματα αυτά το τέκνο έχει δική του φορολογική υποχρέωση.

Η ισχύουσα φορολογική μεταχείριση της οικογένειας είναι άδικη εξ' αιτίας της διαφορετικής κατανομής του εισοδήματος στα μέλη της οικογένειας και της προοδευτικότητας του Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων. Η εν λόγω αδικία μπορεί να επαυξηθεί λόγω της διαφορετικής πηγής προελεύσεως του κτηθέντος εισοδήματος (από κεφάλαιο ή από την εργασία)λόγω της προοδευτικότητας της φορολογίας, όσο μεγαλύτερη είναι η ανισότητα στην κατανομή του οικογενειακού εισοδήματος μεταξύ των συζύγων τόσο μεγαλύτερη είναι η φορολογική επιβάρυνση. Η εξίσωση του εισοδήματος των συζύγων, με συνέπεια την ελαχιστοποίηση του οικογενειακού φόρου, είναι εφικτή, εάν το οικογενειακό εισόδημα περιλαμβάνει και εισόδημα κεφαλαίου –πράγμα αδύνατο, εάν το εισόδημα αμφοτέρων των συζύγων προέρχεται από την εργασία.

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η διαχειριστική περίοδος είναι 12 μήνες. Κατ' εξαίρεση η διαχειριστική περίοδος μπορεί να είναι μικρότερη των 12 μηνών και για επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. ή διαχειριστικά περίοδο έναρξης μπορεί να περιλαμβάνει διάστημα μεγαλύτερο των 12 μηνών, όχι όμως μεγαλύτερο των 24 μηνών. Οι επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. υποχρεούνται να κλείνουν διαχείριση στις 30 Ιουνίου ή 31 Δεκεμβρίου. Για τις υπερδωδεκάμηνες διαχειριστικές περιόδους σαν εισόδημα λαμβάνεται το άθροισμα των κερδών αυτών των διαχειρίσεων. Όταν έχει διαρρεύσει πλήρες δωδεκάμηνο χρονικό διάστημα χωρίς να κλειστεί διαχείριση κατά το οικονομικό έτος που προηγήθηκε του έτους της φορολογίας, το εισόδημα καθορίζεται εξωλογιστικά.

Μπορεί να επιτραπεί μετάθεση του χρόνου λήξης της διαχειριστικής περιόδου εφόσον υπάρχουν αποχρώντες λόγοι που ανάγονται στην ουσιώδη μεταβολή του αντικείμενου εργασιών της επιχείρησης που τηρεί γ' κατηγορίας βιβλία του Κ.Β.Σ. η μετάθεση αυτή επιτρέπεται με έγκριση του προϊστάμενου της Δ.Ο.Υ. μετά από σχετική αίτηση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης. Η αίτηση υποβάλλεται το αργότερο μέσα στον ενδέκατο μήνα της διαχειριστικής περιόδου στην οποία ζητά παράταση.

ΟΙ ΦΟΡΟΙ

Για την απόκτηση των εσόδων του, το κράτος χρησιμοποιεί διάφορα μέσα, τα οποία διακρίνονται σε **μονομερή** και **διμερή**.

Τα μονομερή μέσα συνιστούν την παροχή χρηματικών πόρων από τον πολίτη προς το δημόσιο, χωρίς αντίστοιχη ειδική αντιπαροχή, από την πλευρά του δημοσίου.

Τα διμερή μέσα συνιστούν την παροχή χρηματικών πόρων από τους πολίτες προς το δημόσιο, που συνδέονται όμως από αντίστοιχη ειδική αντιπαροχή από την πλευρά του δημοσίου.

Φόρος είναι η **μονομερής, αναγκαστική παροχή αγοραστικής δύναμης, από τον πολίτη στο κράτος, που δεν συνδέονται από αντίστοιχη ειδική αντιπαροχή.** Ο φόρος έχει το στοιχείο του "αναγκαστικού" του "υποχρεωτικού" δεν αφήνεται στην ελεύθερη βούληση του πολίτη. Η αναγκαιότητα αυτή πηγάζει από τις ανάγκες του κράτους και τις λειτουργίες του. Επιπλέον, αφαιρεί την αγοραστική δύναμη από τον πολίτη και τέλος, ο πολίτης δεν περιμένει κανενός είδους άμεση ειδική αντιπαροχή με την καταβολή του φόρου από την πλευρά του κράτους, εκτός βέβαια που αφορά όλους τους πολίτες γενικά και αυτούς που δεν φορολογούνται.

Οι Λειτουργίες του Φόρου

A) η ταμειευτική λειτουργία

Κατά την ταμειευτική λειτουργία, ο φόρος λειτουργεί μόνο σαν μέσο μετάθεσης χρηματικών πόρων από τον φορολογούμενο στο κράτος για την κάλυψη των χρηματικών του αναγκών.

B) η οικονομική λειτουργία του φόρου.

Ο μηχανισμός των τιμών σε μια οικονομία που στηρίζεται στην ελεύθερη ζήτηση και προσφορά αγαθών και υπηρεσιών, αδυνατεί να πραγματοποιήσει της γενικές επιδιώξεις της κοινωνίας. Τέτοιες σύγχρονες επιδιώξεις είναι η σταθεροποίηση της οικονομίας σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης των συντελεστών της παραγωγής, χωρίς ανεργία και πληθωρισμό, η αναδιανομή του Εθνικού Εισοδήματος προς όφελος των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων, η οικονομική ανάπτυξη της χώρας, η προστασία του περιβάλλοντος και η ποιότητα ζωής. Για τον περιορισμό των συνεπειών, από την αδυναμία αυτή του μηχανισμού των τιμών, το κράτος παρεμβαίνει στην οικονομική ζωή των σύγχρονων καπιταλιστικών κρατών. Ένα από τα μέσα άσκησης οικονομικής πολιτικής του κράτους είναι και οι φόροι, άμεσοι και έμμεσοι.

Γ. η κοινωνική λειτουργία του φόρου

Ο φόρος αποτελεί μέσο για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής του κράτους μέσα από τον λεγόμενο "κοινωνικό μισθό". Η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών από την πλευρά του κράτους όπως η υγεία, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός, απαλλάσσει ως ένα βαθμό τον φορολογούμενο από αντίστοιχη οικονομική επιβάρυνση για την αγορά αυτών των υπηρεσιών .

Η παροχή αυτών των υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ποιοτικά ανεβασμένη, γιατί διαφορετικά δεν υπάρχει αντίστοιχο ενδιαφέρον για αυτές και οδηγεί τον πολίτη σε ιδιωτικής μορφής αντίστοιχες υπηρεσίες, με συνέπεια να επιβαρύνεται πολλές φορές υπέρογκα το εισόδημα του, ή λόγω των υψηλών τιμών να αποκλείεται από την χρησιμοποίηση αυτών των πολύτιμων υπηρεσιών.

Ένα παράδειγμα κοινωνικής λειτουργίας του φόρου είναι όταν τα έσοδα από αυτών χρησιμοποιούνται για την δημιουργία νοσοκομείων, παιδικών σταθμών, θεάτρων. Σχολικών κτιρίων κ.τ.λ., δηλαδή για κοινωνικές δαπάνες του κράτους, που ωφελούν κύρια τους εργαζόμενους.

Η Διάκριση των Φόρων σε Άμεσους και Έμμεσους

Μια σοβαρή διάκριση των φόρων είναι σε άμεσους και έμμεσους. Ένα από τα ισχυρότερα κριτήρια που χρησιμοποιείται για τον διαχωρισμό των φόρων σε άμεσους και έμμεσους, είναι η δυνατότητα μετάθεσης ή μετακύλισης του φόρου από φορολογούμενο σε φορολογούμενο.

Οι άμεσοι φόροι δεν μπορούν εύκολα να μετατεθούν σε άλλους φορολογούμενους απ' αυτούς τους οποίους και επιβαρύνει ονομαστικά, όπως για παράδειγμα ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Αντίθετα **οι έμμεσοι φόροι** εύκολα μετατίθενται σε άλλους φορολογούμενους είτε είναι ενσωματωμένοι στην τιμή των αγαθών, είτε αυτοτελώς όπως στις χονδρικές πωλήσεις. Κύριο χαρακτηριστικό των έμμεσων φόρων είναι ότι αυτή επιβαρύνουν τελικά τον καταναλωτή. Βασικός έμμεσος φόρος σήμερα είναι ο Φ.Π.Α. που αντικατέστησε πολλούς έμμεσους φόρους που ίσχυαν πριν την εφαρμογή του.

Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα Άμεσων και Έμμεσων Φόρων

Οι άμεσοι φόροι πλεονεκτούν από τους έμμεσους κυρίως στα εξής σημεία:

- Έχουν σταθερή απόδοση γιατί συνδέονται με το Εθνικό εισόδημα και την εξέλιξη του.
- Είναι δικαιότερη γιατί σε αυτούς εφαρμόζεται η προοδευτική φορολογία και ο φορολογούμενος φορολογείται ανάλογα με την φοροδοτική του ικανότητα.
- Επιβαρύνουν τις υψηλότερα εισοδηματικές τάξεις.
- Επιτυγχάνεται αναδιανομή του Εθνικού Εισοδήματος προς όφελος των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων, με παράλληλη μείωση των έμμεσων φόρων.
- Απαιτούν λιγότερα έξοδα εισπράξεως.

Τα μειονεκτήματα των άμεσων φόρων σε σχέση με τους έμμεσους εντοπίζονται κύρια στις αδυναμίες άμεσης εισπράξης τους και αντικειμενικού προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης. Παρουσιάζουν δηλαδή μεγαλύτερες δυνατότητες διαφυγής από τους έμμεσους. Επίσης στους άμεσους φόρους παρατηρούνται φοροαπαλλαγές που εξυπηρετούν συγκεκριμένη φορολογική πολιτική, ενώ αντίθετα στους έμμεσους δεν δίνεται αυτή η δυνατότητα.

Οπωσδήποτε όμως η έκταση των μειονεκτημάτων των άμεσων φόρων έχει άμεση σχέση με το ισχύον φορολογικό σύστημα και την πάταξη της φοροδιαφυγής.

Οι έμμεσοι φόροι πλεονεκτούν των άμεσων, γιατί παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυνατότητες είσπραξης, δεν γίνονται εύκολα αντιληπτοί από τον φορολογούμενο, δεν υπάρχουν δυνατότητες μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγής, μειώνονται οι αντιδράσεις των φορολογουμένων.

Οι έμμεσοι φόροι μειονεκτούν των άμεσων γιατί :

- Δεν λαμβάνεται υπόψη η φοροδοτική ικανότητα των φορολογουμένων.
- Έχουν αντιλαϊκό χαρακτήρα.
- Δεν αποτελούν σταθερή πηγή εσόδων για τον προϋπολογισμό του κράτους, γιατί εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την κατανάλωση που παρουσιάζει διακυμάνσεις.
- Υποβοηθούν το λαθρεμπόριο και παρουσιάζουν μεγάλα έξοδα βεβαιώσεως.

Διαδικασίες Υπολογισμού του Φόρου

1^η διαδικασία: Υπολογισμός Συνολικού Εισοδήματος

Για τον υπολογισμό του συνολικού εισοδήματος αθροίζονται τα επί μέρους καθαρά εισοδήματα όλων των πηγών.

2^η διαδικασία: Υπολογισμός Συνολικού Καθαρού Εισοδήματος

Κατά την καταβολή της φορολογικής δήλωσης των φορολογουμένων (Ε1) δεν δηλώνονται όλα τα εισοδήματα με την καθαρή τους μορφή (καθαρό εισόδημα). Τα εισοδήματα κυρίως από ακίνητα εμφανίζονται ως ακαθάριστο εισόδημα. Επομένως θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να υπολογίζουμε αθροιστικά το καθαρό εισόδημα από τις πηγές εισοδήματος και να αφαιρούμε είτε τις προβλεπόμενες εκπτώσεις είτε, τα αρνητικά στοιχεία εισοδήματος (ζημιές).

3^η διαδικασία: Υπολογισμός Φορολογητέου Εισοδήματος

Κατά την δεύτερη διαδικασία υπολογίζουμε το συνολικό φορολογητέο εισόδημα του φορολογούμενου με βάση τον τύπο:

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ = ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ - ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΠΟΣΑ ΚΑΙ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ

Όπως έχουμε αναλύσει ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του φορολογούμενου υπολογίζουμε τα δικαιούμενα αφορολόγητα ποσά και τις συνολικές εκπτώσεις δαπανών που μειώνουν το συνολικό καθαρό εισόδημα.

4^η διαδικασία: Υπολογισμός Αναλογούντος Φόρου του Φορολογούμενου

Ο αναλογούν φόρος εξάγεται με την κάθε φορά ισχύουσα κλίμακα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων. Για φορολογητέο ποσό 12.607,433 ΕΥΡΟ ο αναλογούν φόρος θα είναι:

<u>Συνολ. Φορολογητέο εισόδημα</u>	<u>φορολ. Συντελ.</u>	<u>Συνολ. Φορος</u>
11.738,811		836,390
<u>868.673</u>	30%	<u>260,60</u>
12.607,433		1097

Οπότε ο Αναλογούν Φόρος είναι 1097 EURO. Εάν υπάρχουν κάποιες μειώσεις ή εκπτώσεις δαπανών, ο αναλογούντος φόρος είναι αυτός που απομένει μετά την αφαίρεση αυτών των μειώσεων ή εκπτώσεων.

ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΕ ΕΥΡΟ

Κλίμακιο Εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Σύνολο εισοδήματος	Σύνολο φόρου
7.400	0	0	7.400	0
1.000	5	50	8.400	50
5.000	15	750	13.400	800
10.000	30	3.000	23.400	3.800
υπερβάλλον	40			

5^η διαδικασία: Υπολογισμός Τελικού Φόρου

Από τον αναλογούντα φόρο του φορολογούμενου εκπίπτουν :

- Ο φόρος που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε για το εισόδημα που υπόκειται σε φόρο, μέσα στο ίδιο οικονομικό έτος.

- Ο φόρος που αποδεδειγμένα καταβλήθηκε στην αλλοδαπή, για το εισόδημα που προέκυψε σ' αυτήν, μέχρι όμως του ποσού που αναλογεί γι αυτό το εισόδημα στην Ελλάδα.

Επομένως **Τελικός Φόρος = Αναλογούν Φόρος - Παρακρατηθείς Φόρος**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Το ισχύον φορολογικό σύστημα, ακριβώς επειδή είναι εξαιρετικά άδικο, υποθάλλει την παραοικονομική δραστηριότητα, περιορίζοντας στο ελάχιστο το βαθμό της φορολογικής ηθικής. Η κυρίαρχη τάση του, να βασίζεται ολοένα περισσότερο, στη συμβολή των μισθωτών, κατ' αρχήν για την εξασφάλιση των άμεσων φόρων, αλλά και επιβάλλοντας σ' αυτούς αναλογικά με το μέσο εισόδημα τους επαχθέστερους έμμεσους φόρους, έχουν δημιουργήσει ένα γενικότερο κλίμα αποδοχής της προσπάθειας για «φοροδιαφυγή» ή και «φοροαποφυγή».

Η διαμόρφωση, ωστόσο, ενός νέου φορολογικού συστήματος, ειδικά στην περίπτωση της ελληνικής οικονομίας, απαιτεί περίσκεψη, επειδή επιβάλλεται να εκτιμήσει τους όρους ανταλλαγής ανάμεσα σε μεγαλύτερη ισότητα και σε μεγαλύτερη απόδοση. Παρόλο που δεν έχουν γίνει μελέτες, στην Ελλάδα, για το θέμα αυτό, η χρόνια και υπερβολική επιβάρυνση των μισθωτών, είναι πολύ πιθανόν να εξασφαλίσει, στα πλαίσια ενός δικαιότερου φορολογικού συστήματος, όρους υψηλότερου προϊόντος, που να ανταλλάσσεται με μεγαλύτερη ισότητα, χάρη στη βελτίωση των κινήτρων για εργασία. Θα πρέπει ακόμη να τονισθεί ότι σχετικές έρευνες τείνουν να καταλήξουν στη διαφοροποίηση επίδρασης, επάνω στην φοροδιαφυγή, μέσων και οριακών συντελεστών φορολογικής επιβάρυνσης. Ενώ, ο μέσος συντελεστής συνδέεται αρνητικά με τη φοροδιαφυγή, ο οριακός αντίθετα συνδέεται μ' αυτήν θετικά. Σε σχέση με ότι ισχύει στην Ελλάδα, η διατήρηση επί μακρόν αμετάβλητων, ουσιαστικά φορολογικών κλιμακίων, κατέληξε στην αύξηση των οριακών συντελεστών επιβάρυνσης, των χαμηλών και μέσων εισοδηματικών κλιμακίων.

Α) ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Φοροδιαφυγή είναι η παράνομη διαφυγή του φόρου από τα φορολογούμενα φυσικά και νομικά πρόσωπα, με την οποία επιδιώκεται η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης.

Η φοροδιαφυγή που έχει αναγνωρισθεί διεθνώς ως το πρωταρχικό και κύριο κίνητρο της παραοικονομίας, είναι εν πολλοίς υπεύθυνη :

-για την δημιουργία δύο κατηγοριών πολιτών : αυτούς που καταβάλλουν φόρους και εκείνους που φοροδιαφεύγουν ,οι ανισότητες στις οποίες καταλήγει η παραπάνω διάκριση είναι εμφανής .

-για την αυξητική τάση της δημόσιας δαπάνης ως ποσοστό μέσα στο ΑΕΠ, που αποτελεί το συνδυασμένο αποτέλεσμα ύψωσης του φορολογικού βάρους και περιορισμού της φορολογικής βάσης.

-για την ανάπτυξη νέων σχέσεων, ανάμεσα στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, στα πλαίσια των οποίων ανέρχεται συνέχεια η σημασία του πρώτου, σε όρους του δεύτερου .Ωστόσο, η άνοδος αυτή είναι ως ένα βαθμό ουτοπική, εφόσον η παραοικονομική δραστηριότητα, που παραμένει ασύλληπτη, ανήκει στον ιδιωτικό τομέα .

Αυτό το τμήμα της ιδιωτικής δραστηριότητας είναι αναλογικά, σημαντικότερο απ' όσο εκτιμάται, εφόσον απ' αυτό δεν αφαιρείται φόρος επί του εισοδήματος. Επομένως σε οικονομίες με υψηλή παραοικονομία, ο ανερχόμενος λόγος δημόσιου προς ιδιωτικό τομέα, το μέγεθος της κρατικής παρέμβασης στην οικονομία, το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού, μέσα στο ΑΕΠ κ.α είναι υπερεκτιμημένα .

Ο ορισμός της φοροδιαφυγής είναι αρκετά ευρύς και συνεπάγεται ότι :

Οι φορολογούμενοι ή οι υπόχρεοι πρέπει να δηλώνουν το εισόδημα εθελοντικά και εγκαίρως και να καταβάλουν τον αντίστοιχο φόρο . Καταβολή φόρων μετά από φορολογικούς ελέγχους , συμβιβασμούς κ.τ.λ. θεωρείται φοροδιαφυγή . (Αμφιβολίες όμως δημιουργούνται για την περίπτωση των ρυθμίσεων όπου η συμμετοχή είναι εθελοντική –που δεν αφορά συγκεκριμένο φορολογούμενο και δε συνδέονται με έλεγχο π.χ. “κλείσιμο παλαιών φορολογικών υποθέσεων” , γι' αυτό και εδώ περιορίσαμε την φοροδιαφυγή τουλάχιστο στο ποσό των τόκων ή της τιμαριθμικής προσαρμογής).

Εάν η ρύθμιση προβλέπει την εθελοντική υπαγωγή των φορολογουμένων και την καταβολή τόκων , με θετικό πραγματικό επιτόκιο ίσο με αυτό που επικρατεί στην αγορά , τότε δεν έχουμε φοροδιαφυγή .

Θα πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι ως τμήμα της φοροδιαφυγής θα πρέπει να θεωρηθεί και η μη καταβολή εισφορών (εργοδότη και εργαζόμενου) στα ασφαλιστικά ταμεία και οργανισμούς , η οποία συνήθως αναφέρεται ως εισφοροδιαφυγή .

Στην πράξη διακρίνουμε τις εξής μορφές φοροδιαφυγής με την άμεση ή έμμεση απόκρυψη της φορολογητέας ύλης :

1. Απόκρυψη εισοδήματος

-Από τους μισθωτούς με την εμφάνιση μικρότερου ύψους αποδοχών, λιγότερα ημερομίσθια από τα πραγματοποιηθέντα, απόκρυψη εισοδημάτων υπερωριακών εργασιών, επιδομάτων, πρίμι κτλ, τις περισσότερες φορές με την σύμφωνη θέση του εργοδότη.

-Από τους εισοδηματίες ενοικίασης οικοδομών και γης με την μη δήλωση εισπραγμένων ενοικίων, την απόκρυψη πραγματικού ενοικίου με κοινή συμφωνία μισθωτή και εκμισθωτή.

-Από τις επιχειρήσεις όλων των μορφών (ατομικές, προσωπικές εταιρείες, Ε.Π.Ε. Α.Ε, κ.λ.π) με την απόκρυψη κερδών, με την μη έκδοση τιμολογίων, αποδείξεων λιανικής πώλησης, με υπερτιμολογήσεις, με την εμφάνιση στα λογιστικά βιβλία εικονικών λογαριασμών εξόδων, με τον μη αντικειμενικό προσδιορισμό της αξίας των απογραφών αποθήκης, με τις αποκρύψεις αγορών εμπορευμάτων ή πρώτων υλών (αγορές χωρίς τιμολόγια).

-Από τους ελεύθερους επαγγελματίες και τεχνίτες με την μη έκδοση αποδείξεων παροχής υπηρεσιών, την πραγματοποίηση εικονικών εξόδων και με λοιπούς τρόπους .

2. Απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων

Η μορφή αυτή αφορά την απόκρυψη της πραγματικής αξίας περιουσιακού στοιχείου κατά την αποδοχή και δήλωση κληρονομιάς, μεταβίβασης, δωρεάς, γονικής παροχής και λοιπά.

3. Απόκρυψη φόρων παραγωγής και δαπάνης

Η απόκρυψη αυτή συντελείται με την μη εμφάνιση της φορολογητέας ύλης που υπάγεται στο φόρο.

Για παράδειγμα με την μη εμφάνιση των πραγματικών πωλήσεων ή υπηρεσιών όπου αποφεύγεται ο αντίστοιχος Φ.Π.Α , ή φόρου αμοιβής τρίτων, χαρτοσήμου εδάφους και λοιπά.

Αναλυτική Διερεύνηση και Αίτια της Φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Η αναλυτική διερεύνηση της φοροδιαφυγής ακολουθεί την γενική προσέγγιση της « επιλογής υπό συνθήκες αβεβαιότητας ».ο φορολογούμενος (άτομο ή επιχείρηση)έχει δύο επιλογές : (1) ή να δηλώσει ειλικρινώς όλο του το εισόδημα ,οπότε θα γνωρίζει με βεβαιότητα το μετά τη φορολογία εισόδημα του, ή (2) να δηλώσει μικρότερο εισόδημα ,με σκοπό να αυξήσει το μετά τη φορολογία καθαρό εισόδημα του . Στην δεύτερη περίπτωση όμως διατρέχει τον κίνδυνο να ανακαλυφθεί η φοροδιαφυγή, οπότε θα πληρώσει όχι μόνο το φόρο που είχε πληρώσει στην πρώτη περίπτωση αλλά θα του επιβληθούν και πρόσθετες χρηματικές ποινές , με αποτέλεσμα το καθαρό εισόδημα του να είναι τελικά μικρότερο απ' ότι εάν είχε επιλέξει να κάνει ειλικρινή δήλωση .

Οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη συμπεριφορά του φορολογούμενου σχετικά με την απόκρυψη εισοδήματος είναι :

- α) Η πιθανότητα αποκάλυψης της φοροδιαφυγής.
- β) Το ύψος της ποινής που θα επιβληθεί σε περίπτωση που αποκαλυφθούν.
- γ) Το ύψος του φορολογικού συντελεστή.
- δ) Το ύψος του εισοδήματος .

Οι τέσσερις αυτοί παράμετροι καθορίζονται και ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από τις φορολογικές αρχές , πράγμα που σημαίνει ότι το ύψος της φοροδιαφυγής είναι δυνατό να ελεγχθεί .

Η πιθανότητα αποκάλυψης της φοροδιαφυγής επηρεάζεται από το ανθρώπινο δυναμικό και από άλλους πόρους (π.χ. κτίρια, ηλεκτρονικούς υπολογιστές), που θα διατεθούν για τη διοίκηση του φορολογικού συστήματος . Επηρεάζεται όμως και από ποιοτικές μεταβλητές όπως η οργάνωση των φορολογικών αρχών και η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού .Ειδικότερα οι φορολογικοί ελεγκτές θα πρέπει να έχουν βαθιά γνώση του αντικειμένου, ακέραιο χαρακτήρα, υψηλό ηθικό και μεγάλο ενδιαφέρον για την εργασία τους .

Οι φορολογικές αρχές αποτελούν σύνδεσμο ανάμεσα στη φορολογική βάση , το φορολογικό σύστημα και τα φορολογικά έσοδα, γι' αυτό και η σημασία τους για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής είναι καθοριστική .

Το όφελος από την φοροδιαφυγή προσδιορίζεται από το ύψος των φορολογικών συντελεστών και το ποσό του μη δηλωθέντος εισοδήματος . Οι αρχές έχουν τον άμεσο έλεγχο του ύψους των συντελεστών . Γενικά οι υψηλοί μέσοι και οριακοί φορολογικοί συντελεστές καθιστούν την φοροδιαφυγή συμφέρουσα. Δεδομένου ότι οι υψηλοί (οριακοί) φορολογικοί συντελεστές έχουν και άλλες παρενέργειες στην οικονομία , το συμπέρασμα από πλευρά φορολογικής πολιτικής είναι ότι οι χαμηλοί (οριακοί κυρίως) με ταυτόχρονη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, αποτελούν την καλύτερη πολιτική .

Πέρα από τους παραπάνω παράγοντες, είναι δυνατόν να έχουμε και άλλους **μη χρηματικούς παράγοντες** που εξαρτώνται από το συγκεκριμένο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί το φορολογικό σύστημα και οι οποίοι επηρεάζουν την προδιάθεση του φορολογούμενου για φοροδιαφυγή, όπως παρακάτω :

- Είναι πολύ πιθανό π.χ. οι επώνυμοι φορολογούμενοι (καλλιτέχνες, γιατροί, πολιτικοί κτλ) θα απέφευγα να φοροδιαφεύγουν εάν το κοινωνικό τους περιβάλλον καταδίκαιζε απερίφραστα τη φοροδιαφυγή .Η μεταβλητή αυτή έχει ως συνέπεια τη μείωση της οριακής χρησιμότητας του εισοδήματος, αφού και η αποφυγή σκανδάλων έχει χρησιμότητα για τον φορολογούμενο .Έτσι η συνθήκη για φοροδιαφυγή ικανοποιείται δυσκολότερα .

- Παρόμοιας φύσης μεταβλητή που επίσης επηρεάζει την προδιάθεση του φορολογούμενου είναι αυτή που αντιπροσωπεύει τις σχέσεις του πολίτη φορολογούμενου προς το κράτος . Εάν ο φορολογούμενος είναι γενικά ικανοποιημένος από τις υπηρεσίες του κράτους, εγκρίνει την ακολουθούμενη πολιτική και πιστεύει ότι τα χρήματα που χρησιμοποιούνται από την πολιτεία σωστά, τότε μειώνεται η προδιάθεση για φοροδιαφυγή . Όμως, μπορεί να οδηγηθούν στη φοροδιαφυγή όταν βλέπουν να σπαταλάτε και να μην αξιοποιείτε σωστά το δημόσιο χρήμα.

- Οι ανισότητες του φορολογικού συστήματος μπορεί να συντελέσουν στη στροφή προς τη φοροδιαφυγή. Αν υπάρχουν φορολογούμενοι που πιστεύουν ότι το σύστημα τους αδικεί σχετικά με κάποιους άλλους, τότε είναι πολύ πιθανό να θελήσουν να μειώσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, δηλώνοντας μικρότερο εισόδημα.

- Το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον επιδρά άμεσα στο αν οι φορολογούμενοι εκπληρούν ή όχι τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Είναι φανερό ότι αν αυτοί έχουν κάποιες ηθικές αρχές, αν το κοινωνικό σύστημα τους δίνει κάποια ασφάλεια και πρότυπα, αν το οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν χαρακτηρίζεται από σταθερότητα, τότε υπάρχει μια μικρή πιθανότητα να οδηγηθούν στη φοροδιαφυγή.

Η έκταση της φοροδιαφυγής εξαρτάται από τους εξής παράγοντες :

- Από την ροπή των φορολογουμένων για αποφυγή των φόρων. Η ροπή αυτή αυξάνεται όσο υψηλότεροι είναι οι φόροι και μειώνεται η φοροδοτική ικανότητα.

- Από την αποτελεσματικότητα της φορολογικής αρχής για την σύλληψη της φορολογητέας ύλης που διαφεύγει. Η αποτελεσματικότητα μειώνεται εφόσον δεν υπάρχει επαρκής φορολογικός έλεγχος, κατάλληλος αριθμός φορολογικών υπαλλήλων, ειδικό προσωπικό ελεγκτών.

- Από την έλλειψη κατάλληλης φορολογικής νομοθεσίας για την περιστολή της φοροδιαφυγής, που να συνδέεται γενικότερα με αναμορφωμένο σύγχρονο φορολογικό σύστημα.

- Τέλος η ροπή των φορολογουμένων για φοροδιαφυγή συνδέεται με την αμοιβαιότητα συμφερόντων για απόκρυψη φορολογητέας ύλης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα έχουμε στην αμοιβαιότητα συμφερόντων απόκρυψης και μη έκδοσης τιμολογίων, μεταξύ προμηθευτών και αγοραστών, ιδιαίτερα επαγγελματιών που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας του Κ.Φ.Σ, όπου οι συνολικές τους πωλήσεις υπολογίζονται με βάση τις αγορές που πραγματοποιούν.

Β) ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ

Φοροαποφυγή είναι όταν ο φορολογούμενος με νόμιμα μέσα μειώνει την φορολογική του υποχρέωση ή αποφεύγει την καταβολή του φόρου.

Τέτοια παραδείγματα έχουμε στην περίπτωση της ξεχωριστής φορολόγησης συζύγων, που ωθεί την μεταβίβαση εισοδήματος από διάφορες πηγές, του συζύγου προς την σύζυγο και αντίστροφα, για την αποφυγή υψηλών συντελεστών φορολόγησης.

Επίσης, οργανωμένες ομάδες του κοινωνικού συνόλου καταφέρνουν στον Α ή τον Β βαθμό να επηρεάζουν την πολιτική εξουσία και να δημιουργούν κενά στον νόμο, για να μπορούν να τα χρησιμοποιούν στην αποφυγή του φόρου.

Σημειώνεται ότι ο όρος φοροαποφυγή είναι μεν συγγενής προς τη φοροδιαφυγή, αφού υποδηλώνει μείωση της φορολογικής υποχρέωσης, αλλά τυπικά δεν συνεπάγεται και παράβαση νόμων. Συγκεκριμένα, φοροαποφυγή είναι η διάρθρωση των περιουσιακών στοιχείων και οικονομικών δραστηριοτήτων του φορολογούμενου κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιεί την φορολογική του υποχρέωση σύμφωνα με τις κείμενες φορολογικές διατάξεις. επομένως η φοροαποφυγή είναι τουλάχιστον νομότυπη.

Όταν όμως ικανοποιείται μόνο το γράμμα αλλά όχι και το πνεύμα του νόμου, και ο φορολογούμενος μειώνει μεν την φορολογική του υποχρέωση χωρίς όμως να επιδεικνύει την κοινωνικά επιθυμητή συμπεριφορά (για την οποία απολαμβάνει και την μείωση της φορολογικής του υποχρέωσης), τότε έχουμε φοροδιαφυγή. Γενικά πολλές φορές είναι δύσκολο να σύρουμε τη διαχωριστική γραμμή μεταξύ φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής.

Γ) ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Παραοικονομία είναι η οικονομική δραστηριότητα της οποίας το αποτέλεσμα δεν υπολογίζεται στο εθνικό εισόδημα. Αλλά μέσα σ' αυτή τη διαφεύγουσα από μέτρηση δραστηριότητα κάποια της τμήματα συμβατικά, δεν υπολογίζονται στο εθνικό εισόδημα, όπως οι υπηρεσίες της νοικοκυράς, η αυτοκατανάλωση των αγροτών ή ακόμα οι παράνομες δραστηριότητες (χαρτοπαιξία, ναρκωτικά, πορνεία, δωροδοκίες).

Στην παραοικονομία θα έπρεπε να περιλαμβάνονται όλες, ανεξαιρέτα εκείνες οι οικονομικές δραστηριότητες, των οποίων το προϊόν εντάσσεται στο οικονομικό κύκλωμα και, επομένως μεταβάλλει τα οικονομικά μεγέθη σε βαθμό και με τρόπο διάφορο εκείνου που τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του εθνικού εισοδήματος είναι σε θέση να προβλέψουν και συνεπώς να επηρεάσουν (όταν η παραοικονομία δεν λαμβάνεται υπόψη). Με τον ευρύ αυτό ορισμό της παραοικονομίας επιδιώκεται περισσότερο η λήψη υπόψη των οικονομικών συνεπειών και λιγότερο η λογιστική της έκφραση. Πρόκειται ανάμεσα σε άλλα, για την παραγωγικότητα κατ' απασχολούμενο, που είναι ανώτερης αυτής που υπολογίζουν τα επίσημα στοιχεία, χάρη στην παραοικονομία.

Για το ποσοστό της ανεργίας που είναι κατώτερο από αυτό που επίσημα αναγνωρίζεται για τη σχέση μέσου μισθού προς μέση πρόσοδο, που είναι διάφορη εξαιτίας της παραοικονομίας, απ' αυτήν που μετράται στα επίσημα στατιστικά δεδομένα. Για τον συντελεστή του φόρου επί του εισοδήματος που τελικά είναι κατώτερος του επίσημου, αφού το πραγματικό εισόδημα εξαιτίας της παραοικονομίας είναι ανώτερο αυτού που επίσημα καταγράφεται.

Για το μέγεθος της ιδιωτικής κατανάλωσης που υπερβαίνει την επίσημα καταγραμμένη, χάρη στο πρόσθετο εισόδημα της παραοικονομίας για το περιεχόμενο του αυτόνομου φόρου, που παύει να είναι ξεκάθαρο λόγω της παραοικονομίας. Για την αναποτελεσματικότητα της πολιτικής απασχόλησης, εξαιτίας της παραοικονομίας για το μέγεθος της αποταμίευσης, που πιθανότατα, υποεκτιμάτε, λόγω της ύπαρξης παραοικονομικής δραστηριότητας.

Μερικές από τις ευκαιρίες προσφυγής στην παραοικονομική δραστηριότητα, που ελλοχεύουν την διάθρωση ορισμένων οικονομιών είναι οι ακόλουθες :

- Υψηλό ποσοστό μη αγροτών αυτοαπασχολούμενων, στη συνολική απασχόληση.
- Κατανάλωση από τους αυτοαπασχολούμενους, η οποία υπερβαίνει το εισόδημα το οποίο αυτοί, επίσημα δηλώνουν, όπως προκύπτει από στατιστικά δεδομένα, που συλλέγονται για διαφορετικούς σκοπούς.
- Η υψηλή συμμετοχή του τομέα των υπηρεσιών μέσα στο ΑΕΠ και τη συνολική απασχόληση, δεδομένου ότι στο προϊόν της παραοικονομίας περιλαμβάνεται υψηλότερο, αναλογικά ποσοστό υπηρεσιών σε σύγκριση με αυτό της επίσημης οικονομίας. σε συνδυασμό και με τη διαπίστωση ότι το 70% περίπου των αυτοαπασχολούμενων στις χώρες του ΟΟΣΑ απασχολείται στις υπηρεσίες.
- Το σημαντικό ποσοστό μικρού μεγέθους επιχειρήσεων, μέσα στο συνολικό αριθμό τους, επειδή σε αυτές η φορολογική ηθική υποτίθεται ότι βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο, σε σύγκριση με αυτές μεγαλύτερου μεγέθους, αλλά και γιατί γίνεται δεκτό ότι οι μικρές επιχειρήσεις είναι ευκολότερο να καταφύγουν σε μέσα φοροδιαφυγής.
- Ο βαθμός φορολογικής ηθικής, ο οποίος είναι συνάρτηση της εικόνας που έχουν οι κάτοικοι μιας χώρας για το κράτος και την κυβέρνηση η εικόνα αυτή διαμορφώνεται, εν πολλοίς με βάση την ποιότητα των περιεχομένων, από το δημόσιο, υπηρεσιών και το βαθμό αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, σχετική έρευνα για το βαθμό φορολογικής ηθικής διαφόρων χωρών κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελβετία έχει τον υψηλότερο βαθμό,

ενώ η Ιταλία τον χαμηλότερο (από τις χώρες στις οποίες η έρευνα αυτή αναφέρεται, και που είναι με σειρά βαθμού φορολογικής ηθικής η Ελβετία, η Νορβηγία, η Σουηδία, η Δανία, η Φιλανδία, η Μ. Βρετανία, η Δυτική Γερμανία, η Αυστρία, η Ολλανδία, η Ισπανία, το Βέλγιο, η Γαλλία και η Ιταλία).

- Ο σημαντικός βαθμός ανεργίας και υποαπασχόλησης που οφείλεται σε κυκλικά ή διαρθρωτικά αίτια, παρόλο ότι αρκετοί ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η παραοικονομική δραστηριότητα δεν υποκαθιστά την επίσημη, αλλά μάλλον αποτελεί συμπλήρωμα της.

- Ο συνδυασμός της επιθυμίας αύξησης των ανεπαρκών επιπέδων μισθού, ιδιαίτερα σε περιόδους εφαρμογής πολιτικής λιτότητας με πληθωρισμό, που θίγει κύρια και πρωταρχικά την εξαρτημένη εργασία και της μείωσης των δαπανών παραγωγής, από την πλευρά των εργοδοτών.

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η παραοικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα οφείλεται σε Εξωτερικούς και Εσωτερικούς παράγοντες .

A. Εξωτερικοί παράγοντες

1. Φόροι

Το υψηλό φορολογικό βάρος αναφέρεται ως το υπ' αριθμόν1 αίτιο της προσφυγής της απασχόλησης στην παραοικονομική δραστηριότητα. Η διαπίστωση αυτή αναφέρεται, γενικά, σε όλα τα είδη των φόρων, αν και ειδικά υπογραμμίζεται ως συνέπεια του φόρου επί του εισοδήματος. Με βάση αυτό το αίτιο, θα έπρεπε το μέγεθος της παραοικονομίας να είναι μεγάλο σε οικονομίες, στις οποίες το φορολογικό βάρος είναι υψηλό και μικρό, σε οικονομίες με χαμηλό φορολογικό βάρος.

Από την πλευρά του προβλήματος της παραοικονομίας, και των προσδιοριστικών της παραγόντων, στην Ελλάδα η άδικη αυτή φορολογική μεταχείριση των μισθωτών προσφέρει, ενδεχόμενα τις ακόλουθες ενδείξεις:

- Το κράτος, του οποίου οι δαπάνες διαχρονικά ανέρχονται, φαίνεται να μη μπορεί να τις καλύψει με άλλο τρόπο, εκτός από την ολοένα μεγαλύτερη προσφυγή του, στους μισθωτούς , η Ελλάδα να μην ανήκει στην κατηγορία των χωρών, με υψηλό ποσοστό φορολογικών εσόδων, μέσα στο ΑΕΠ, αλλά οπωσδήποτε αυτό εμφανίζει σημαντική διαχρονική αύξηση.

- Η υπερβολική φορολογική επιβάρυνση των μισθωτών και η ταυτόχρονη συνεχής διαχρονική φορολογική ελάφρυνση των αυτοαπασχολούμενων αποτελεί σαφέστατη ένδειξη φοροδιαφυγής, από την πλευρά των τελευταίων.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να υπογραμμίσω πως αυτή αποδεικνύεται και με την μορφή παραοικονομικής δραστηριότητας τους, χάρη στη μέθοδο και το οικονομετρικό υπόδειγμα, που εφαρμόζεται σ' αυτή τη μελέτη, χωρίς βέβαια, απ' αυτό, να μπορούν προς το παρόν να αποκλεισθούν και οι παραοικονομούντες μισθωτοί.

- Χωρίς το κύριο πρόβλημα αυτής της μελέτης να είναι ο τρόπος κατανομής του εισοδήματος στην Ελλάδα, οι ενδείξεις ωστόσο αυτές περιλαμβάνουν, πιθανότατα, και κάποιες σημαντικές προεκτάσεις σχετικά μ' αυτόν και τις γενικότερες συνέπειες του στην όλη αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας, στο μόνιμο πρόβλημα αναποτελεσματικότητας της εκάστοτε ακολουθούμενης σ' αυτήν οικονομικής και εισοδηματικής πολιτικής.

Και, όμως, ο τρόπος κατανομής του εισοδήματος, φαίνεται να διαθέτει ιδιαίτερες ιδιότητες δυνατότητας δημιουργίας συνεπειών στις ημι-βιομηχανισμένες οικονομίες, στις οποίες ανήκει και η ελληνική οικονομία. Ακριβώς, στο πλαίσιο αυτό των οικονομιών, μια αύξηση των εισοδημάτων των μισθωτών αναμένεται ότι θα θέσει σε κίνηση τους μηχανισμούς της αρχής του πολλαπλασιαστή μέσω της αύξησης της ζήτησης για κατανάλωση. Ωστόσο, στην Ελλάδα, ουδέποτε ο τρόπος κατανομής του εισοδήματος, αν και εξαιρετικά ιδιόρρυθμος, εξαιτίας των ιδιομορφιών της οικονομίας, και οι πιθανές μεταβολές του, λήφθηκαν υπόψη ως βάση της οικονομικής πολιτικής.

Ως γενικό συμπέρασμα, για την Ελλάδα, σχετικά με το προβαλλόμενο ως πρωταρχικό αίτιο παραοικονομίας, στη διεθνή βιβλιογραφία, της υψηλής δηλαδή φορολογικής επιβάρυνσης, είναι σαφές πως κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατό να υποστηριχθεί, για την περίπτωση των Ελλήνων αυτοαπασχολούμενων. Το συμπέρασμα, όμως, αυτό μπορεί να επικληθεί για την περίπτωση μισθωτών-συνταξιούχων.

2. Κρατικοί Περιορισμοί και Παρεμβάσεις

Ως δεύτερο ισχυρό κίνητρο, για την προσφυγή στην παραοικονομική δραστηριότητα, μετά την υψηλή φορολογική επιβάρυνση, η διεθνής σχετική βιβλιογραφία αναφέρει τους περιορισμούς και τις παρεμβάσεις εκείνες του κράτους, που καταλήγουν στην αύξηση του βαθμού ανελαστικότητας της αγοράς εργασίας, όπως αναμένεται σε άλλα :

- Το υπερβολικό κοινωνικό κόστος της εργασίας.
- Η επιβολή περιορισμών στην ελευθερία δράσης των εργοδοτών, αναφορικά με τις σχέσεις τους με τους εργαζόμενους.
- Η μείωση των ωρών εργασίας και η επιβολή σημαντικών περιορισμών για τη χρησιμοποίηση υπερωριακής εργασίας.
- Τα εξαιρετικά γενναιοδωρα επιδόματα ανεργίας.
- Η εξίσωση της αμοιβής ανδρών και γυναικών
- Ο μεγάλος αριθμός ατόμων, που δικαιούνται επιδόματος ασθένειας, γήρατος, ανικανότητας.

Όπως όμως, τονίστηκε και στην περίπτωση της φορολογικής επιβάρυνσης, το ίδιο ισχύει και σε ότι αφορά τους κρατικούς περιορισμούς και παρεμβάσεις, ότι δηλαδή, πρόκειται για διαπιστώσεις, που δεν αποδεικνύονται από την πραγματικότητα. Παρόλο ότι πιθανότατα, το κύριο κίνητρο της προσφυγής, στην παραοικονομία είναι οικονομικό, δεν επαρκή η ύπαρξη κινήτρων (δηλαδή υψηλή φορολογική επιβάρυνση, περιορισμοί κ.τ.λ.), αν παράλληλα η συγκεκριμένοι οικονομία δεν εξασφαλίζει και τις απαραίτητες ευκαιρίες .

Παρόλο ότι, η αύξηση αποδοχών των εργαζομένων στην Ελλάδα ήταν ταχεία μετά το 1975, το επίπεδο τους υπολείπεται ακόμη, σημαντικά, σε σύγκριση με το αντίστοιχο πιο αναπτυγμένων οικονομιών. Εξάλλου, η αύξηση των αποδοχών των εργαζομένων, σε πραγματικούς όρους, είναι πολύ χαμηλότερη από ότι σε νομισματικούς, εξαιτίας του υψηλού πληθωρισμού, που επικράτησε στη χώρα μας. Για το 1990-1991, π.χ οι απώλειες σε πραγματικούς μισθούς των εργαζομένων, υπολογίζονται της τάξης 8-9%.

Εκτός από την διαχρονική εξέλιξη των πραγματικών αμοιβών των εργαζομένων, στη βιομηχανία, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η πορεία των μεταβιβάσεων, από τα νοικοκυριά προς τους εργαζόμενους, μέσω του δημοσίου. Οι μεταβιβάσεις αυτές το 1970 αντιπροσωπεύουν το 12,3% του διαθέσιμου ιδιωτικού εισοδήματος, ενώ το 1985 φθάνουν αντίστοιχα το 16,2%. Οι μεταβιβάσεις αυτές αντιπροσωπεύουν, κυρίως, συντάξεις και κοινωνικές παροχές στους εργαζόμενους .

3. Ποσοστό Αυτοαπασχόλησης μέσα στη Συνολική Αστική Απασχόληση

Οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν μεγαλύτερες ευκαιρίες πρόσβασης στην παραοικονομία σε σύγκριση με τους μισθωτούς. Διαπίστωση που σημαίνει ότι οι οικονομίες με υψηλότερο ποσοστό αυτοαπασχολούμενων, εξασφαλίζουν υψηλότερες δυνατότητες παραοικονομικής δραστηριότητας, σε σύγκριση με άλλες, όπου το ποσοστό αυτό είναι μικρότερο.

Β. Εσωτερικοί παράγοντες

1. Βιομηχανικοί κλάδοι, που προσφέρουν ευκαιρίες παραοικονομικής δραστηριότητας.
2. Ποσοστό αυτοαπασχόλησης, μέσα στη συνολική αστική απασχόληση.

Οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν μεγαλύτερες ευκαιρίες πρόσβασης στην παραοικονομία σε σύγκριση με τους μισθωτούς. Διαπίστωση, που σημαίνει ότι οικονομίες με υψηλότερο ποσοστό αυτοαπασχολούμενων, εξασφαλίζουν υψηλότερες δυνατότητες παραοικονομικής δραστηριότητας, σε σύγκριση με άλλες, όπου το ποσοστό αυτό είναι μικρότερο.

Η Ελλάδα έχει το υψηλότερο ποσοστό αυτοαπασχόλησης, μέσα στους αστικούς τομείς, σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη χώρα- μέλος του ΟΟΣΑ. Εμφανίζει υπερβολική συγκέντρωση της αστικής αυτοαπασχόλησης σε κλάδους, όπου έχει διαπιστωθεί υψηλός βαθμός παραοικονομίας : στο εμπόριο, εστιατόρια και ξενοδοχεία, η χώρα μας έχει τον υψηλότερο βαθμό συγκέντρωσης από οποιαδήποτε χώρα-μέλος του ΟΟΣΑ.

3. Καταναλωτική δαπάνη, που υπερβαίνει το επίσημα δηλωθέν εισόδημα.
4. Υψηλές εισαγωγές καταναλωτικών βιομηχανικών προϊόντων.
5. Η απασχόληση στο τριτογενή τομέα.
6. Το μικρό μέσο μέγεθος μεταποιητικής επιχείρησης.

Από τους παράγοντες που επηρεάζουν την παραοικονομία, διεθνώς και στην Ελλάδα, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα :

Η Ελλάδα εμφανίζει μια ιδιαίτερα βεβαρημένη περίπτωση διαρθρωτικής ενθάρρυνσης της παραοικονομικής δραστηριότητας, αναφορικά με όλους ανεξάρτητα τους παράγοντες, που διεθνώς έχουν αναγνωρισθεί ότι την υποθάλπουν.

Ωστόσο, πιστεύω πως η περίπτωση της παραοικονομίας στην Ελλάδα είναι ριζικά διαφορετική από αυτήν, που διαπιστώνεται διεθνώς, ακόμα και σε σύγκριση με τις μεσογειακές ευρωπαϊκές οικονομίες, γιατί ακριβώς, στην περίπτωση της, ένα πολύ σημαντικό τμήμα της παραοικονομίας βρίσκεται καταγραμμένο στα επίσημα στατιστικά δεδομένα της, πράγμα που από όσο γνωρίζω δεν συμβαίνει σε καμία άλλη οικονομία. Αυτό ακριβώς, το στοιχείο αποτελεί την πρωτοτυπία της ελληνικής περίπτωσης της παραοικονομίας .

Συνέπειες της Φοροδιαφυγής και της Παραοικονομίας

Οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας είναι πολλές και σημαντικές, επηρεάζουν δε τόσο τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη όσο και μικροοικονομικές μεταβλητές. Οι επιπτώσεις σε μακροοικονομικό επίπεδο δεν έχουν διερευνηθεί επαρκώς. Καθοριστικό ρόλο φαίνεται να παίζουν δυο υποθέσεις σχετικά με τον τρόπο που : (α) οι φορολογούμενοι δαπανούν το αποκρυβέν εισόδημα τους και (β) το δημόσιο θα διαθέτει τυχόν πρόσθετα έσοδα προερχόμενα από τη μείωση της φοροδιαφυγής .

Εάν δεχθούμε ότι οι φορολογούμενοι δεν επενδύουν το αποκρυβέν εισόδημα σε ακίνητα, τραπεζικές καταθέσεις και χρεόγραφα, επειδή αυτά εύκολα ανιχνεύονται από τις φορολογικές αρχές , τότε το φοροδιαφεύγον εισόδημα θα έχει θετική επίδραση στην κατανάλωση και την διακράτηση μετρητών.

Εάν πάλι δεχθούμε ότι οι φορολογούμενοι διαθέτουν το αποκρυβέν εισόδημα όπως και το δηλωθέν και το επίπεδο του δημόσιου ελλείμματος είναι καθορισμένο και τυχόν πρόσθετα έσοδα από τη μείωση της φοροδιαφυγής θα διατεθούν για αύξηση των δημόσιων δαπανών και όχι για μείωση του ελλείμματος, τότε η μεταφορά εισοδήματος από τους ιδιώτες προς το δημόσιο θα αυξήσει την κατανάλωση, επειδή η οριακή ροπή προς κατανάλωση του δημόσιου τομέα ισούται με την μονάδα .με σταθερό το παραγωγικό δυναμικό της οικονομίας, η αύξηση της κατανάλωσης και στις δύο περιπτώσεις θα οδηγήσει σε αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων .

Εάν όμως υποθέσουμε ότι τα πρόσθετα έσοδα θα χρησιμοποιηθούν για μείωση του δημόσιου ελλείμματος , και παράλληλα ότι οι φορολογούμενοι χρησιμοποιούν το αποκρυβέν όπως και το δηλωθέν εισόδημα, τότε η μείωση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας οδηγεί σε μείωση της καταναλωτικής ζήτησης και των πληθωριστικών πιέσεων .

Στη χώρα μας λόγω του τραπεζικού απορρήτου, της πολιτικής προώθησης του θεσμού του χρηματιστηρίου και της ανυπαρξίας ουσιαστικού ελέγχου απόκτησης ακινήτων από τις φορολογικές αρχές, θα πρέπει να δεχθούμε τη δεύτερη υπόθεση, ότι δηλαδή το διαφεύγον εισόδημα χρησιμοποιείται περίπου όπως και το δηλούμενο, ενδεχομένως με ελαφρά αυξημένη την οριακή ροπή προς κατανάλωση.

Έτσι στη χώρα μας γίνεται γενικά αποδεκτό ότι η φοροδιαφυγή όσο και η παραοικονομία προκαλεί :

1. αύξηση των δημόσιων ελλειμμάτων
2. αύξηση της συνολικής κατανάλωσης
3. αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων
4. πιέσεις στο ισοζύγιο πληρωμών

Η τελευταία επίπτωση προκαλείται από το γεγονός ότι μεγάλο μέρος της τελικής κατανάλωσης στρέφεται προς εισαγόμενα προϊόντα. Εφόσον τυχόν αύξηση των φορολογικών εσόδων χρησιμοποιηθεί για μείωση ελλείμματος, τότε ο ουσιαστικός περιορισμός της φοροδιαφυγής στη χώρα μας θα μείωνε κατά το ήμισυ περίπου τις δανειακές ανάγκες του δημοσίου, θα δημιουργούσε πρωτογενές πλεόνασμα και θα οδηγούσε μεσοπρόθεσμα σε σταθεροποίηση του λόγου δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ. Θα μειωνόταν επίσης η κατανάλωση, οι πληθωριστικές πιέσεις και τα υψηλά επιτόκια, πράγμα που ενδεχομένως να οδηγούσε σε αύξηση των επενδύσεων .

Πέρα από τις παραπάνω επιπτώσεις, η ύπαρξη εκτεταμένης φοροδιαφυγής οδηγεί σε άμβλυνση της αναδιανεμητικής λειτουργίας του Προϋπολογισμού και σε ανακατανομή του εισοδήματος υπέρ των οικονομικά ισχυρότερων κοινωνικών ομάδων, αφού οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι δεν έχουν δυνατότητες απόκρυψης εισοδήματος .

Τέλος η ύπαρξη εκτεταμένης φοροδιαφυγής όπως και παραοικονομίας αλλοιώνει σημαντικά τα στατιστικά στοιχεία, γεγονός που ενδεχομένως οδηγεί στη λήψη εσφαλμένων μέτρων οικονομικής πολιτικής .

Από πλευράς μικροοικονομικών επιπτώσεων η φοροδιαφυγή οδηγεί σε χρήση υψηλών φορολογικών συντελεστών για την εξασφάλιση των απαραίτητων φορολογικών εσόδων . οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές όμως έχουν ως γνωστόν αρνητικές επιπτώσεις στην προσφορά εργασίας, στο σχηματισμό κεφαλαίου και στην ανάληψη επιχειρηματικών κινδύνων και αυξάνουν σημαντικά το «πρόσθετο φορολογικό βάρος» σε όλη την οικονομία .

Επίσης, η εκτεταμένη φοροδιαφυγή και παραοικονομία αποδυναμώνουν τα διάφορα φορολογικά κίνητρα και επιτυγχάνεται η επιδιωκόμενη συμπεριφορά . Αποδυναμώνει, επίσης τα κίνητρα για καλύτερη οργάνωση και διοίκηση των επιχειρήσεων με σκοπό την αύξηση των κερδών, αφού τα κέρδη από την φοροδιαφυγή είναι πολλαπλάσια .

Στο βαθμό που σημαντικοί πόροι (εργασία και κεφάλαιο) αφιερώνεται στην πραγματοποίηση αλλά και στην δίωξη της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας . Η ύπαρξη εκτεταμένης φοροδιαφυγής οδηγεί και σε μη άριστη κατανομή των παραγωγικών πόρων.

Επίσης στο βαθμό που οι δυνατότητες φοροδιαφυγής δεν είναι εξίσου κατανεμημένες στην οικονομία, είναι δυνατό να μεταφερθούν πόροι από δραστηριότητες με περιορισμένες δυνατότητες φοροδιαφυγής σε δραστηριότητες με μεγάλες δυνατότητες φοροδιαφυγής .

Η μόνιμη προτίμηση του επιχειρηματικού μας κόσμου προς τις μικρές επιχειρήσεις (με βιβλία Α' κατηγορίας), όπου είναι εφικτό, αποτελεί την καλύτερη απόδειξη σ' αυτήν την περίπτωση .

Τέλος η εκτεταμένη φοροδιαφυγή δημιουργεί σοβαρές στρεβλώσεις στις σχετικές τιμές και επηρεάζει αρνητικά τον ανταγωνισμό μέσω των τιμών. Στο βαθμό μάλιστα που οι δυνατότητες φοροδιαφυγής είναι άνισα κατανομημένες, το αποτέλεσμα αυτό είναι περισσότερο έντονο .

Η σχέση μεταξύ Φοροδιαφυγής και Παραοικονομίας

Με βάση τους παραπάνω ορισμούς οριοθετείται εδώ η σχέση φοροδιαφυγής με την παραοικονομία . Για το σκοπό αυτό είναι χρήσιμο να διακρίνουμε δύο μεγάλες κατηγορίες φοροδιαφυγής. Φοροδιαφυγή που σχετίζεται με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα και φοροδιαφυγή που δεν έχει καμία σχέση με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα, την παραγωγή εγχώριου προϊόντος και την δημιουργία αντίστοιχων εισοδημάτων συντελεστών παραγωγής. Στη δεύτερη κατηγορία, η φοροδιαφυγή στις μεταβιβάσιμες πληρωμές είναι, ίσως, το πλέον γνωστό παράδειγμα. Η φοροδιαφυγή που συντελείται στη φορολογία κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών και η φοροδιαφυγή στα τέλη κυκλοφορίας αποτελούν επίσης σχετικά παραδείγματα .

Εκτός από τις μεταβιβαστικές πληρωμές που παράνομα διαφεύγουν τη φορολογία εισοδήματος, στο φορολογικό σύστημα της κάθε χώρας υπάρχει και ένας αριθμός φόρων που δεν επιβάλλεται σε μεγέθη που έχουν σχέση με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα. Σε άλλες χώρες η σημασία αυτών των φόρων είναι μεγάλη και σε άλλες μικρή . Πάντως, εφόσον το σύνολο της φοροδιαφυγής ορίζεται όπως ανωτέρω, είναι φανερό ότι δεν είναι δυνατό να ταυτίζεται με την παραοικονομία, η οποία έχει σχέση αποκλειστικά με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα . Οι μεγαλύτερες και περισσότερο πολύπλοκες διαφορές στις δύο έννοιες, όμως, δεν είναι στην περίπτωση των φόρων που δεν έχουν σχέση με την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα, αλλά στην περίπτωση των φόρων που συνδέονται με την τρέχουσα δραστηριότητα.

Το ερώτημα στο οποίο προσπαθούμε να απαντήσουμε εδώ είναι κατά πόσο το εισόδημα που αποκτάται στην παραοικονομία είναι ακριβώς αυτό που φοροδιαφεύγει . Το ερώτημα αυτό παρουσιάζει ενδιαφέρον τόσο επειδή πολλοί συγγραφείς ταυτίζουν ρητά ή σιωπηρά τα δύο αυτά εισοδήματα χωρίς καμία δικαιολογία , όσο και από πλευράς σχεδιασμού της κατάλληλης πολιτικής για την φοροδιαφυγή και την παραοικονομία .

Η ανάλυση της σχέσης φοροδιαφυγής και παραοικονομίας γίνεται με τη βοήθεια του παρακάτω σχήματος :

Σχέση Φοροδιαφυγής & Παραοικονομίας

		Συνολική οικονομική δραστηριότητα που θα έπρεπε να καταγράφεται στους Εθνικούς Λογαριασμούς	
		Καταγραφόμενη	Μη καταγραφόμενη
Δ η λ ο ύ μ ε ν α		Δεν υπάρχει ούτε φοροδιαφυγή ούτε παραοικονομία	Παραοικονομία χωρίς φοροδιαφυγή
Μ η Δ η λ ο ύ μ ε ν α		Φοροδιαφυγή χωρίς παραοικονομία	Φοροδιαφυγή με παραοικονομία

Η οριζόντια διάσταση του τετραγώνου αντιπροσωπεύει το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας η οποία, σύμφωνα με την ισχύουσα πρακτική και συμβατικότητα των εθνικών λογαριασμών, θα έπρεπε να καταγράφεται . Για πολλούς λόγους όμως, αυτό δεν επιτυγχάνεται και ένα άλλο τμήμα (η παραοικονομία όπως την ορίσαμε παραπάνω) να μην καταγράφεται . Γι' αυτό η συνολική οικονομική δραστηριότητα υποδιαιρείται σε **καταγραφόμενη** και **μη καταγραφόμενη** .

Η συνολική οικονομική δραστηριότητα όμως, δημιουργεί αντίστοιχα εισοδήματα συντελεστών παραγωγής, τα οποία φορολογούνται με την επιβολή φόρων εισοδήματος. Παράλληλα η οικονομική δραστηριότητα επιβαρύνεται και έμμεσους φόρους, είτε στην παραγωγή ή στην κατανάλωση. Αυτά αντιπροσωπεύονται στον κάθετο άξονα. Ορισμένα από τα εισοδήματα αυτά δηλώνονται στις φορολογικές αρχές από τους κατόχους των συντελεστών της παραγωγής και από τις επιχειρήσεις, οι οποίες εισπράτουν τους έμμεσους φόρους και ορισμένα δεν δηλώνονται. Γι' αυτό διακρίνονται σε **δηλούμενα** και **μη δηλούμενα** .

Από την παραπάνω κατάταξη δημιουργούνται τέσσερα τεταρτημόρια, καθένα από τα οποία παρουσιάζει τις τέσσερις δυνητικές περιπτώσεις συσχέτισης φοροδιαφυγής και παραοικονομίας. Στο πρώτο τεταρτημόριο έχουμε την περίπτωση που δεν υπάρχει ούτε φοροδιαφυγή ούτε παραοικονομία. Δηλαδή το εισόδημα δηλώνεται στην εφορία, οι έμμεσοι φόροι αποδίδονται κανονικά και η αντίστοιχη προστιθέμενη αξία καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς .

Στο δεύτερο τεταρτημόριο έχουμε μια λιγότερο «γνωστή» περίπτωση. Είναι η περίπτωση όπου δεν επιτυγχάνεται μεν η καταγραφή της προστιθέμενης αξίας από τους εθνικούς λογαριασμούς, αλλά οι έμμεσοι φόροι και τα εισοδήματα, που αντιστοιχούν στη δραστηριότητα αυτή, δηλώνονται και καταβάλλονται κανονικά στην εφορία.(υπενθυμίζεται ότι στην Ελλάδα και σε πολλές χώρες, οι εθνικοί λογαριασμοί δεν καταρτίζονται με βάση τις φορολογικές δηλώσεις

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι σύμφωνα με σχετικές πληροφορίες πολλές νέες δραστηριότητες, ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών («ενοικίαση κασετών βίντεο», «γυμναστήρια», κτλ,) δεν καταγράφονται ακόμα στους εθνικούς λογαριασμούς της χώρας μας .οι επιχειρήσεις αυτές, όμως, παρακολουθούνται από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές και ενδεχομένως ανταποκρίνονται ειλικρινώς και εγκαίρως στις φορολογικές τους υποχρεώσεις .

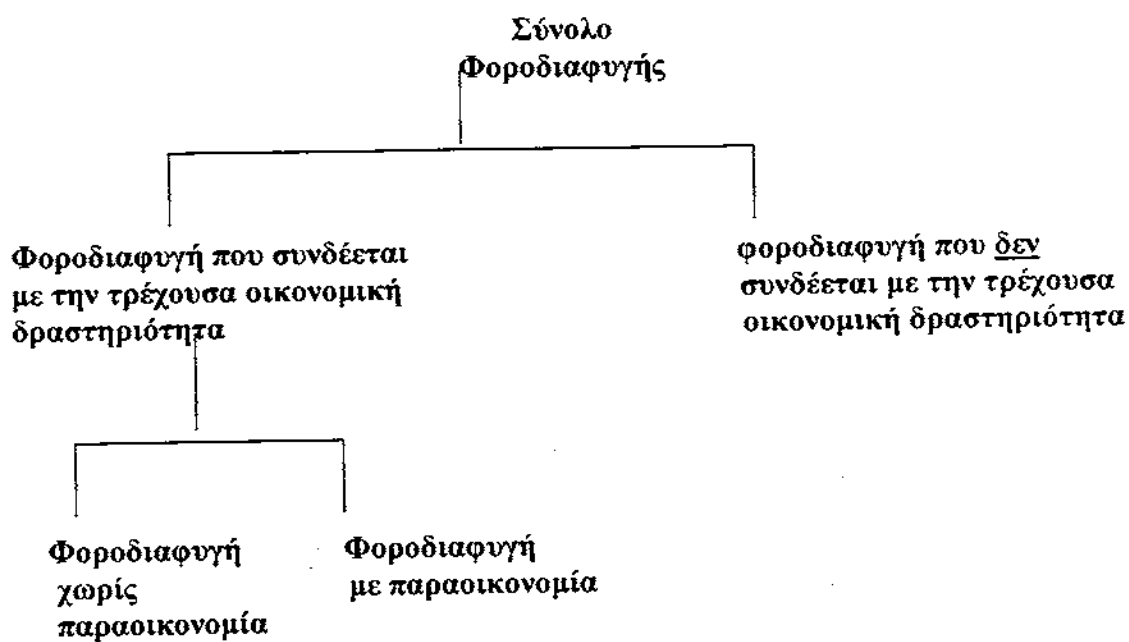
Στο τρίτο τεταρτημόριο έχουμε την περίπτωση της φοροδιαφυγής χωρίς καθόλου παραοικονομία. Κλασικό παράδειγμα στην περίπτωση της Ελλάδος είναι η αγροτική παραγωγή.

Η αξία της αγροτικής παραγωγής εκτιμάται από τις κατά τόπους υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας και με βάσεις τις εκτιμήσει αυτές γίνεται η καταγραφή στους εθνικούς λογαριασμούς. Δεν υπάρχει λοιπόν περίπτωση παραοικονομίας, εκτός από τυχόν σφάλμα μέτρησης. Οι αγρότες, όμως, οι οποίοι αποκτούν τα αντίστοιχα εισοδήματα, κατά κανόνα φοροδιαφεύγουν. Και οι σαράντα χιλιάδες (40,000) περίπου αγρότες, που υποβάλλουν δηλώσεις, έχουν και εισοδήματα από άλλες πηγές (κυρίως από μισθωτές υπηρεσίες, ακίνητα και επιχειρήσεις) και γι' αυτό υποβάλλουν δηλώσεις .

Στο τέταρτο, τέλος, τεταρτημόριο έχουμε την περίπτωση όπου τα εισοδήματα και οι έμμεσοι φόροι, τα οποία αποκτώνται/ εισπράττονται στην παραοικονομία, δεν δηλώνονται / αποδίδονται στις φορολογικές αρχές. Η περίπτωση αυτή είναι η μόνη όπου τα εισοδήματα και οι έμμεσοι φόροι που φοροδιαφεύγουν συνδέονται άμεσα με την αντίστοιχη προστιθέμενη αξία που δεν καταγράφεται, ενώ θα έπρεπε, στους εθνικούς λογαριασμούς. Η παραοικονομία που έχει σαν κίνητρο την φοροδιαφυγή εμπίπτει στην κατηγορία αυτή. Επιπλέον, όμως, και περιπτώσεις παραοικονομίας με σκοπό την παράκαμψη νόμων κτλ. (π.χ. παράνομη απασχόληση αλλοδαπού) προκαλούν επίσης και φοροδιαφυγή, διαφορετικά θα αποκαλυπτόταν η παράνομη ενέργεια .

Θα πρέπει να τονισθεί εδώ ότι το σύνολο που αντιπροσωπεύει την περίπτωση των εισοδημάτων (έμμεσων φόρων)τα οποία αποκτώνται (εισπράττονται)στην παραοικονομία και ταυτόχρονα φοροδιαφεύγουν, διαφέρει από χώρα σε χώρα και είναι μικρό ή μεγάλο, ανάλογα με το θεσμικό πλαίσιο, το φορολογικό σύστημα, το βαθμό και τον τρόπο παρέμβασης των αρχών στην οικονομική δραστηριότητα, την τεχνολογία, τον τρόπο οργάνωσης της παραγωγής, τον τρόπο κατάρτισης των εθνικών λογαριασμών κ.τ.λ. Δεν υπάρχει, δηλαδή, κανένας λόγος να υποθέσουμε α priori ότι το σύνολο της φοροδιαφυγής είναι ίσο με το σύνολο της παραοικονομίας για όλες τις χώρες και όλες τις χρονικές περιόδους . Αντίθετα, αυτό θα πρέπει να αποτελεί θέμα εμπειρικής διερεύνησης .

Σχηματικά το σύνολο της φοροδιαφυγής όπως αναλύεται στις επιμέρους κατηγορίες έχει ως εξής :

Είναι φανερό ότι από τις τρεις κατηγορίες φοροδιαφυγής μόνο η μια παρέρχεται και συνδέεται άμεσα με αντίστοιχη παραοικονομική δραστηριότητα .

Δ. Διαφορές, ανάμεσα στην παραοικονομία και την φοροδιαφυγή

Η φοροδιαφυγή αποτελεί μια από τις πολυάριθμες συνέπειες της παραοικονομίας, αφού τα εισοδήματα που δημιουργεί αυτή η τελευταία, δεν καταβάλλουν φόρους. Η παραοικονομία ωστόσο, δεν ταυτίζεται, αλλά προστίθεται στη φοροδιαφυγή, από την άποψη της απώλειας εσόδων του δημοσίου .

Πράγματι η φοροδιαφυγή αναφέρεται στην απόκρυψη τμήματος εισοδήματος, που πραγματοποιούν ορατές και επίσημα καταγεγραμμένες δραστηριότητες, ενώ αντίθετα η παραοικονομία αφορά μη επίσημα καταγεγραμμένες δραστηριότητες, των οποίων το εισόδημα και ο φόρος, που του αναλογεί, δεν καταγράφονται επίσημα. Και, ενώ, με τις μεθόδους εκτίμησης της παραοικονομίας καταλήγουμε σε εισοδήματα, με την διερεύνηση της φοροδιαφυγής καταλήγουμε σε διαφυγόντες φόρους.

Η φοροδιαφυγή, έτσι, είναι μέγεθος ευρύτερο της παραοικονομίας. Η παραοικονομία είναι μία από τις πολλές δραστηριότητες, που δεν καταβάλλουν φόρους . Ωστόσο η διαφορά από τις άλλες, είναι ότι αυτή καταβάλλει άμεσους φόρους μηδέν, ενώ οι υπόλοιπες φόρους που είναι ανώτεροι του μηδενός, αλλά κατώτεροι αυτών, που οφείλονται να καταβληθούν .

Στην Ελλάδα επειδή οι άμεσοι φόροι είναι εξαιρετικά χαμηλοί (ως % στο ΑΕΠ), γι αυτό και αναπληρώνονται από πολύ υψηλούς έμμεσους φόρους . Το επιχείρημα είναι βέβαια σωστό, αλλά βαρύνεται με όλες εκείνες τις διαφορές προοδευτικότητας και μη ανάμεσα στην άμεση και έμμεση φορολογία .

Οι παρούσες κυβερνήσεις αδυνατούν να λάβουν αποφάσεις που θα διορθώσουν και θα εξυγιάνουν, σταδιακά τις άρρωστες διαρθρώσεις της ελληνικής οικονομίας , ενώ παράλληλα αναζητούν λύσεις “τυροσβεστικές”, των οποίων η αποτυχία είναι εκ των προτέρων βέβαιη .

Οποσδήποτε, όμως, κάτω από το σκεπτικό των παραπάνω, καθίσταται σαφές ότι η επιβολή πολιτικής λιτότητας αποτελεί ουσιαστικά απόφαση περαιτέρω “φορολογικής επιβάρυνσης” των μισθωτών, επειδή είναι αδύνατον πια, αυτή να απαιτηθεί με το πραγματικό της όνομα. Διαπίστωση που ασφαλώς δεν σημαίνει, ότι και μερίδα των μισθωτών δεν προσφεύγει, για δεύτερη ανεπίσημη απασχόληση . Στην παραοικονομία αντίθετα, κάθε πολιτική λιτότητα στην Ελλάδα καταλήγει στην αύξηση του ειδικού βάρους της παραοικονομίας, επειδή σαφέστατα την ενθαρρύνει. Επειδή η φοροδιαφυγή είναι κατά πάσα πιθανότητα, από την πλευρά των διαφυγόντων φόρων, δύο φορές περίπου μεγαλύτερη, από όσο η παραοικονομία.

Η λύση που ενδεχόμενα θα άξιζε να διερευνηθεί για την Ελλάδα, ενόψει της τόσο υψηλής συμβολής της παραοικονομίας της, στην επίσημη οικονομία, θα ήταν ο προσανατολισμός προς την επιβολή του φόρου επί της κατανάλωσης, σε αντικατάσταση του φόρου επί του εισοδήματος, σε συνδυασμό με την υψηλή φορολογική επιβάρυνση αγαθών και υπηρεσιών, που ανήκουν στην κατηγορία πολυτελή

Ανακεφαλαιώνοντας, είναι ανάγκη να τονίσω, πως με τις παρούσες συνθήκες, που επικρατούν στην ελληνική οικονομία, είναι αδύνατη η αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής, όπως και κάθε μορφής σχεδιασμός της. Η πολιτική λιτότητας, έστω και αν θεωρητικά επιβάλλεται, αυτή τη στιγμή δεν είναι σε θέση να καταλήξει στα αποτελέσματα, που επιδιώκονται μέσω αυτής. Η πολιτική αυτή ελέγχει, πράγματι αποκλειστικά και μόνον τα εισοδήματα από μισθούς που είναι μοναδικά "επίσημα". Αυτά, συρρικνώνονται χάρη στην εφαρμοσμένη πολιτική λιτότητας, ενώ αντίθετα ενθαρρύνονται τα υπόλοιπα "ανεπίσημα- παραοικονομικά", με συνέπειες δυσμενέστερες για την όλη πορεία, αλλά και φυσιογνωμία της ελληνικής οικονομικής ανάπτυξης. Έτσι το σκοτεινό "τούνελ", θα διαρκέσει πολύ περισσότερο από τα 2-3 χρόνια που έχουν εξαγγελθεί. Για το τέλος του, είναι απαραίτητη η ριζική μεταβολή της οικονομικής και δημοσιονομικής μας πολιτικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΠΕΡΙΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Διαπιστώνουμε ότι κυρίαρχο σύστημα περιστολής των φορολογικών παραβάσεων διενεργείται κυρίως μέσα από ποινές και πρόστιμα, προσαυξήσεις κ.τ.λ. και όχι με βάση την ευρύτερη γνώση των φορολογουμένων για ανταπόκριση στις υποχρεώσεις τους.

Το μεγαλύτερο μέρος των παραβάσεων γίνεται κυρίως από λόγους ασαφειών του Νόμου ή άγνοιας για τις επιπτώσεις. Το πολύπλοκο και ασταθές θεσμικό, νομικό και φορολογικό πλαίσιο είναι ένας από τους σοβαρούς παράγοντες των παραβάσεων. Επίσης συχνά παρουσιάζεται το φαινόμενο με νεότερες ρυθμίσεις και συνοπτικές διαδικασίες να επιβραβεύονται σε ένα βαθμό οι επιχειρήσεις που δεν έχουν ελεγχθεί με κλείσιμο βιβλίων πενταετίας όπως π.χ. με τις πρόσφατες διατάξεις (περί συνάφειας), δημιουργείται επομένως η ψευδαίσθηση ότι με μελλοντική ρύθμιση θα απαλλαγούν από τις παραβάσεις.

Ένας άλλος λόγος είναι η αδυναμία λόγω οικονομικής δυσπραγίας και αδυναμίας για την καταβολή των φόρων κ.τ.λ. Ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δεν έχουν και απόλυτα οργανωμένο λογιστικό γραφείο, πολλές φορές εμπίπτουν σε παραβάσεις του Κ.Β.Σ.. Ο ίδιος ο μικρομεσαίος επιχειρηματίας επιχειρεί πολλές φορές να εξασφαλίσει μέσα από την φοροδιαφυγή το εισόδημα του ή και να το αυξήσει εμφανίζοντας μικρότερα καθαρά κέρδη.

Το σύστημα επίσης ελέγχου είναι ελλιπές, το ανθρώπινο δυναμικό που στελεχώνει τις αντίστοιχες υπηρεσίες είναι ελάχιστο και αντίστοιχα με το πλήθος των επιχειρήσεων. Επομένως, έχουμε να κάνουμε με απουσία σοβαρών προληπτικών μέτρων και έτσι οδηγούμεθα να εμφανίζονται συνεχώς κατασταλτικές μέθοδοι, ένα είδος χρηματικής τιμωρίας των παραβατών.

Μέτρα για την Περιστολή της Φοροδιαφυγής

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του σοβαρού δημοσιονομικού προβλήματος της φοροδιαφυγής προτείνεται :

1. Έναρξη συστηματικής εκστρατείας εναντίον της φοροδιαφυγής για την συνεχή διαφώτιση των πολιτών περί των δυσμενών οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών αυτής.
2. Δημιουργία ανεξάρτητης υπηρεσίας καλούμενης “Οικονομικής Αστυνομίας”, με ειδικό μισθολόγιο, υπαγόμενης κατευθείαν εις τον Πρωθυπουργό, όπως γίνεται και στις άλλες χώρες.
3. Μείωση των φορολογικών συντελεστών, μετά από μελέτη των συνεπειών του μέτρου.
4. Υιοθέτηση, κατά το δυνατόν, του κριτηρίου του “Πόθεν Έσχες”.
5. Υιοθέτηση, επαρκούς συστήματος κυρώσεων.
6. Αποδέσμευση της φορολογούσης αρχής για την λήψη στοιχείων περί της οικονομικής δραστηριότητας των περιουσιακών στοιχείων και άλλων πιθανών πηγών εισοδήματος του φορολογούμενου.
7. Αναμόρφωση των φοροτεχνικών υπηρεσιών δηλαδή, επάνδρωση των υπηρεσιών με ικανά στελέχη και μηχανογράφηση.
8. Κατάργηση του συνοπτικού ελέγχου από τους εφοριακούς ελεγκτές, παρά μόνο για τις ουσιώδεις υποθέσεις, οι οποίες θα επιλέγονται από τον αρμόδιο Οικονομικό Έφορο και Επιθεωρητή και δειγματοληπτικώς από τους υπολοίπους.
9. Υποχρέωση υποβολής φορολογικών δηλώσεων όλων των επιτηδευματιών και απασχολουμένων, ανεξαρτήτως του εάν έχουν ή όχι εισόδημα.
10. Επιβολή προστίμων στους παραβάτες του νόμου. Για παράδειγμα, για τα πλαστά, εικονικά και νεθευμένα φορολογικά στοιχεία το πρόστιμο καθορίζεται στο 3πλάσιο του φόρου και σε περίπτωση συμβιβασμού μειώνεται στο 1/3. Δεν προβλέπεται πρόστιμο για λήψη πλαστού στοιχείου, προβλέπεται μόνο για έκδοση στοιχείου.

Η επίτευξη του στόχου τούτου θα συμβάλει στην αύξηση της προοδευτικότητας της φορολογίας, στην δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους και στην δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την σύλληψη της φορολογητέας ύλης. Απαιτείται κυρίως οργάνωση των φοροτεχνικών υπηρεσιών, αναμόρφωση της φορολογική νομοθεσίας και επιβολή αυστηρών κυρώσεων στους παραβάτες των φορολογικών νόμων.

Επίσης προτείνεται για την μείωση της φοροδιαφυγής επί των μεταβιβαζομένων αίτια θανάτου ή δωρεάς, ανωνύμων μετοχών, να παρασχεθούν κίνητρα προς ονομαστικοποίηση αυτών τουλάχιστον των εταιρειών, των οποίων οι μετοχές δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί είτε, με την θέσπιση σχετικής υποχρέωσης είτε, με την παροχή αποτελεσματικών κινήτρων. Επίσης προτείνεται όπως, για τις μη εισηγμένες μετοχές στο χρηματιστήριο, ο προσδιορισμός της αξίας αυτών, ώστε να καταστεί περισσότερο αντικειμενική.

Παράδειγμα 1.

Για την διασφάλιση των λιανικών πωλήσεων, προτείνεται η δυνατότητα να κατασκευής της ταινίας των αριθμομηχανών των ταμείων των εμπορικών καταστημάτων με ειδικό χαρτί εισαγόμενου από το εξωτερικό και ελεγχόμενου από τις οικονομικές εφορίες. Επιπλέον, για την πάταξη της φοροδιαφυγής απαιτείται οργανωμένος έλεγχος των λιανικών πωλήσεων, έκδοση δελτίων λιανικής πώλησης απ' όλους τους επιτηδευματίες (εξαιρουμένων πιθανώς των πολύ μικρών).

Παράδειγμα 2.

Ενδείκνυται να καταβληθεί προσπάθεια αποτελεσματικού ελέγχου των προμηθειών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και πρώτων υλών, και της διακινήσεως των εμπορευμάτων, προς αποτροπή των υπερτιμολογήσεων - υποτιμολογήσεων. Για τον περιορισμό των πολλαπλών αποστολών προτείνεται η αναγραφή, στο δελτίο αποστολής, της ώρας μεταφοράς του εμπορεύματος.

Παράδειγμα 3

Προς περιορισμό της φοροδιαφυγής θα πρέπει να θεσπιστούν μέτρα, τα οποία θα αποτελέσουν κίνητρα για την ονομαστικοποίηση των μη εισηγμένων εις το χρηματιστήριο μετοχών. Επίσης, να φορολογηθούν οι τόκοι καταθέσεων στις τράπεζες, σε συνδυασμό προς την άρση του απορρήτου των καταθέσεων.

Παράδειγμα 4.

Όσο αναφορά το εισόδημα των ελεύθερων επαγγελματιών, πρέπει να συγκροτηθούν ειδικές επιτροπές για τον περιορισμό του δηλωθέντος εισοδήματος από τους ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίες θα αποτελούνται από έναν Οικονομικό Έφορο, έναν Επιθεωρητή και έναν αντιπρόσωπο από τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Αναμενόμενες Επιπτώσεις των Μεταρρυθμίσεων

Η Υιοθέτηση των μέτρων για την περιστολή της φοροδιαφυγής, θα λάβει χώρα μετά από εμπεριστατωμένη μελέτη των επιπτώσεών τους. Σε γενικές γραμμές μπορεί να γίνει πρόβλεψη πιθανών επιπτώσεων των μεταρρυθμίσεων αυτών. Η πράξη της φοροδιαφυγής θα συμβάλει στην αύξηση της προσαρμοστικότητας των εσόδων εκ της άμεσης φορολογίας κυρίως, στην δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους και στην βελτίωση των σχέσεων άμεσων προς έμμεσους φόρους. Επιπλέον, η φορολόγηση των τόκων καταθέσεων και του τεκμαρτού ενοικίου, θα συντελέσει στην αύξηση των εσόδων, ενώ η αναμόρφωση της κλίμακας και του απαλλασσόμενου ποσού για τους μισθωτούς θα οδηγήσει στη σχετική μείωση των εσόδων. Μπορούμε λοιπόν να ισχυριστούμε, ότι οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις για την φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων τελικώς θα συμβάλλουν στην αύξηση των φορολογικών εσόδων. Όσο αναφορά την φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων αναμένεται ότι τα προτεινόμενα μέτρα θα οδηγήσουν στην αύξηση των εσόδων αυτής.

Τα προτεινόμενα μέτρα πρέπει να τίθενται σε εφαρμογή υπό του Υπουργού Οικονομικών, όταν αυτός κρίνει, ότι η οικονομική συγκυρία επιτρέπει την λήψη των επιμέρους μέτρων. Βεβαίως μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα αναφερόμενα μέτρα για την πάταξη της φοροδιαφυγής είναι δυνατόν να εφαρμοστούν αλλά και ενδείκνυται να τύχουν άμεσης φορολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

“ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟ” Η “ΝΕΟ ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟ”

«περιπτώσεις του Νέου Ποινολογίου που αναφέρονται σε φορολογικές παραβάσεις, στις υποχρεώσεις του φορολογούμενου στην φορολογία εισοδήματος ή άμεσοι φόροι».

Με τον νέο νόμο 2523/1997 διευκρινίζονται τα ακόλουθα :

Είναι γνωστό ότι το ισχύον φορολογικό νομικό πλαίσιο των διοικητικών και ποινικών κυρώσεων είναι διάσπαρτο, πολύπλοκο, πολυνόμο, επικαλυπτόμενο και αλληλοκαλυπτόμενο. Επίσης το φορολογικό νομικό πλαίσιο, που αναφέρεται στις διοικητικές κυρώσεις, είναι χωριστό κατά φορολογικό αντικείμενο. Εν πολλοίς το ίδιο περίπου συμβαίνει και για τις ποινικές κυρώσεις.

Έτσι με βάση τα δεδομένα αυτά, το Υπουργείο των Οικονομικών με τον νόμο 2523/1997, που τιτλοφορείται ως **“Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις στη φορολογική νομοθεσία και άλλες διατάξεις”**, που εκλαΐκευμένα αποκαλείται και **“ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟ”**, επεδίωξε, όπως αποδεικνύεται από την εν γένει φιλοσοφία του, αφ’ ενός μεν να συγκεντρώσει τις σημερινές διάσπαρτες φορολογικές, ποινικές και διοικητικές διατάξεις, να τις παρουσιάσει σε ενιαίο νέο κείμενο, και αφετέρου να τις απλοποιήσει και να τις εκλογικεύσει.

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου καθιερώνεται για πρώτη φορά ενιαίος Κώδικας Διοικητικών και Ποινικών Κυρώσεων, οι οποίες θα αφορά όλες τις φορολογίες εκτός από την Τελωνειακή. Με το σημερινό νομοθετικό πλαίσιο υφίστανται ιδιαίτερες διοικητικές και ποινικές κυρώσεις για κάθε φορολογία που είναι διασπαρμένες σε πλήθος νομοθετημάτων. Οι κυρώσεις αυτές έχουν υποστεί αναρίθμητες μεταβολές με αποτέλεσμα, πολλές φορές, να επικαλύπτουν η μια την άλλη και να επιβάλλονται σε αρκετές περιπτώσεις σωρευτικά για την ίδια φορολογική παράβαση ή αδίκημα. Αυτή η πολυνομία και ιδιαιτερότητα των σχετικών διατάξεων προκάλεσε άμεσα δυσμενή αποτελέσματα στην εφαρμογή τους, παραβιάζοντας ταυτόχρονα βασικές αρχές της επιβολής των κυρώσεων, που πρέπει να είναι η δικαιοσύνη, η απλότητα και η βεβαιότητα αυτών.

Η πολυπλοκότητα και το πολυδαίδαλο νομοθετικό πλαίσιο των διοικητικών και ποινικών κυρώσεων, αλλά και η υπέρμετρη πολλές φορές επιβάρυνση με σωρευτικές κυρώσεις κάποιας φορολογικής παράβασης, φυσικό ήταν να γεννήσει το αίτημα για την εκλογίκευση και απλοποίηση αυτών των διατάξεων, τη συγκέντρωση τους σε ενιαίο κείμενο με την ενιαία εφαρμογή τους, εκτός ορισμένων ρητά αναφερομένων στον Κώδικα εξαιρέσεων, σε όλες τις φορολογίες κατά δικαιότερο τρόπο.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Πρόσθετοι φόροι.

Οι πρόσθετοι φόροι επιβάλλονται σε περιπτώσεις :

- i. Εκπρόθεσμης υποβολής φορολογικής δήλωσης
- ii. Ανακριβούς (ανειλικρινούς) φορολογικής δήλωσης και
- iii. Μη υποβολή δήλωσης.

Οι πρόσθετοι φόροι, που είναι ελαφρύτεροι και ηπιότεροι, είναι ενιαίοι για όλες τις κύριες φορολογίες (εισοδήματος, μεταβίβασης ακινήτων, κληρονομιών κ.τ.λ.), όπως και ενιαίοι για τον Φ.Π.Α., παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους, τέλη και εισφορές. Καθιερώνεται η αρχή της μη επιβολής πρόσθετου φόρου όταν ο φορολογούμενος ακολουθήσει τις εγκυκλίους του Υπουργείου Οικονομικών ή τις έγγραφες θέσεις της αρμόδιας φορολογικής αρχής και όταν υποβάλει συμπληρωματική δήλωση αποδοχής τεκμαρτού ακαθάριστου εισοδήματος από οικοδομές.

Τα ποσοστά των πρόσθετων φόρων, σε περίπτωση συμβιβασμού (διοικητικής επίλυσης της διαφοράς ή δικαστικό συμβιβασμό), μειώνονται σε όλα τα φορολογικά αντικείμενα, στα

ΠΡΟΣΤΙΜΑ

α) Πρόστιμα για Α.Φ.Μ.

Καθιερώνεται για πρώτη φορά ειδικά βαρύτατα πρόστιμα που έχουν σχέση με τον Α.Φ.Μ. (χρησιμοποίηση πλέον του ενός Α.Φ.Μ., αναγραφή στα στοιχεία, Α.Φ.Μ. που ανήκει σε άλλον ή δε του έχει χορηγηθεί).

β) Πρόστιμα Κ.Β.Σ.

Στα πρόστιμα Κ.Β.Σ έχει γίνει καθοριστική τομή. Καθιερώνεται αντικειμενικός τρόπος επιβολής των προστίμων, για πρώτη φορά. Καταργούνται τα κυμαινόμενα πρόστιμα. Καθιερώνονται Βάσεις Υπολογισμού και Συντελεστές Βαρύτητας, για τον υπολογισμό των προστίμων. Στις αυτοτελείς παραβάσεις καθιερώνεται ανώτατο όριο προστίμου. Για τα πλαστά και τα εικονικά στοιχεία το πρόστιμο καθορίζεται στο 2πλάσιο της αξίας της συναλλαγής. Τα πρόστιμα στο συμβιβασμό, σε όλες τις περιπτώσεις, μειώνονται στο 1/3 και έτσι αντικειμενικοποιείται και ο συμβιβασμός.

γ) Πρόστιμα Φ.Π.Α.

Για τα πλαστά, εικονικά και νοθευμένα φορολογικά στοιχεία το πρόστιμο καθορίζεται στο 3πλάσιο του φόρου και σε περίπτωση συμβιβασμού μειώνεται στο 1/3. Δεν προβλέπεται πρόστιμο για λήψη πλαστού στοιχείου, προβλέπεται μόνο για έκδοση στοιχείου.

δ) Επιβολή προστίμου

Τα πρόστιμα επιβάλλονται πλέον αποκλειστικά και μόνο από τον προϊστάμενο της έδρας και όχι του υποκαταστήματος.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Οι κυρώσεις (τα διοικητικά μέτρα) που αναφέρονται σε όσους δε δηλώνουν εισοδήματα από ακίνητα, γεωργικές επιχειρήσεις ή δεν καταβάλουν τέλη κυκλοφορίας, ουσιαστικά είναι επαναλήψεις διατάξεων με σχετικές τροποποιήσεις – μικροβελτιώσεις.

α) Αναστολή λειτουργίας καταστήματος επιτηδευματία

Περιορίζονται οι περιπτώσεις που αποτελούν λόγους αναστολής λειτουργίας καταστήματος επιτηδευματία. Καταργείται η γνωμοδοτική επιτροπή. Η προθεσμία άσκησης της προσφυγής και η προσφυγή αποτελούν λόγους αναστολής εκτέλεσης των Αποφάσεων, του διοικητικού αυτού μέτρου. Σε περίπτωση προσφυγής καθιερώνεται σύντομος χρόνος εκδίκασης των υποθέσεων.

β) Αφαίρεση πινακίδων – άδεια κυκλοφορίας και οδήγησης

Τα διοικητικά αυτά μέτρα γίνονται ηπιότερα – ελαφρύτερα. Ό,τι σημειώθηκε στην προηγούμενη περίπτωση α', για την προθεσμία άσκησης της προσφυγής και για την προσφυγή (αναστολή εκτέλεσης απόφασης κ.τ.λ.) ισχύει και στην περίπτωση αυτή.

γ) Διασφάλιση των συμφερόντων σε περίπτωση φοροδιαφυγής

Τα μέτρα αυτά λαμβάνονται για μη απόδοση Φ.Π.Α., Φ.Κ.Ε., παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών, εισφορών και για πρώτη φορά για θέματα Α.Φ.Μ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

α) Αδικήματα φοροδιαφυγής

Αδικήματα φοροδιαφυγής αποτελούν οι εξής περιπτώσεις:

1. Μη υποβολή ή ανακριβή υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και μη καταβολή φόρων πλοίων.
2. Μη απόδοση ή ανακριβή απόδοση Φ.Π.Α., Φ.Κ.Ε., παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών και εισφορών.
3. Για πλαστά, εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία.

Ακόμη, ποινικό αδίκημα αποτελεί και η μη καταβολή χρεών προς το Δημόσιο ή και σε άλλες περιπτώσεις διατηρούμενων διατάξεων. Τα αδικήματα των παραπάνω περιπτώσεων, όταν τα ποσά των φόρων είναι πάνω από ορισμένο ύψος, διώκονται ακόμα και σε βαθμό κακουργήματος, επιβάλλονται δηλαδή ποινές κάθειρξης μέχρι 10 χρόνια.

β) Ποινική δίωξη

Η ποινική δίωξη για μεν τα αδικήματα των υποπεριπτώσεων 1 και 2 αρχίζει από την τελεσίδικη Απόφαση των Διοικητικών Δικαστηρίων ή την οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής, για το αδίκημα της υποπερίπτωσης 3, άμεσα με τον φορολογικό έλεγχο και την υποβολή μηνυτήριας αναφοράς του προϊστάμενου της ΔΟΥ, στον αρμόδιο εισαγγελέα.

γ) Παραγραφή

Η παραγραφή αρχίζει από την τελεσιδικία της απόφασης επί της προσφυγής που ασκήθηκε, ή σε περίπτωση μη άσκησης προσφυγής από την οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Με τις διατάξεις των άρθρων του μέρους αυτού ρυθμίζονται θέματα που αναφέρονται στις κυρώσεις (ποινικές και διοικητικές) για την είσπραξη δημόσιων εσόδων.

α) καθορισμός ανώτατου ορίου προσαυξήσεων

Καθορίζεται ανώτατο όριο προσαυξήσεων, λόγω εκπρόθεσμης καταβολής οφειλών προς το Δημόσιο, το 300%.

β) Προσωποκράτηση και για χρέη προς τρίτους

Η προσωποκράτηση επεκτείνεται και για χρέη προς τρίτους, εκτός ιδιωτών. Σε περίπτωση ρύθμισης του χρέους δεν εκτελούνται οι αποφάσεις της προσωποκράτησης.

γ) Ποινικό αδίκημα

Καθορίζεται ακόμη ότι ποινικό αδίκημα αποτελεί, πέρα από την μη καταβολή χρεών προς το Δημόσιο, και μη καταβολή χρεών προς τρίτους, εκτός ιδιωτών.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Με τις διατάξεις των άρθρων του μέρους αυτού ρυθμίζονται θέματα μεταβατικού χαρακτήρα, καταργούμενων και διατηρούμενων διατάξεων.

α) Μη εφαρμογή ποινικών διατάξεων

Οι ποινικές κυρώσεις δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση διοικητικού ή δικαστικού συμβιβασμού με καταβολή του 1/5 των οφειλόμενων ποσών φόρων και προστίμων.

β) Επεικέστερες διατάξεις

Για τα πρόστιμα Κ.Β.Σ. και του Φ.Π.Α., καθορίζεται η εφαρμογή του επεικέστερου Νόμου για τις υποθέσεις που έχουν διαπραχθεί πριν από την ισχύ του νέου Νόμου. Για τα πρόστιμα που εκκρεμούν ενώπιον των Δικαστηρίων μπορούν να περαιωθούν με τις επεικέστερες διατάξεις μέσα σε 60 ημέρες από τη δημοσίευση του Νόμου. Επίσης, προβλέπεται ειδική διαδικασία για την περαίωση τόσο των υποθέσεων αυτών, όσο και των υποθέσεων που βρίσκονται στις ΔΟΥ και έχουν εκδοθεί τα σχετικά πρόστιμα.

γ) Ευμενέστερες διατάξεις

Για τις εκκρεμείς ποινικές υποθέσεις ισχύουν οι διατάξεις του ευμενέστερου Νόμου.

δ) Μη επιβολή προστίμου όταν επιβάλλεται πρόσθετος φόρος

Καθιερώνεται για πρώτη φορά η αρχή ότι δεν επιβάλλονται πρόστιμα όταν επιβάλλεται πρόσθετος φόρος. Εξαιρέση το πρόστιμο του Φ.Π.Α. για πλαστά, εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ

Παρατίθεται στη συνέχεια συνοπτική ανάλυση των διατάξεων των άρθρων του "ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟΥ", κατ' άρθρο ως ακολούθως :

Πρόσθετοι Φόροι (Άρθρο 1)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπονται πρόσθετοι φόροι για την εκπρόθεσμη, ανακριβή ή μη υποβολή φορολογικών δηλώσεων, ανεξάρτητα της πρόσθετης αποφυγής ή μη πληρωμής φόρου. Στη συνέχεια παρατίθεται σχετικός πίνακας με τους πρόσθετους φόρους, των εν λόγω διατάξεων :

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΦΟΡΩΝ – ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ			
ΜΕ ΤΟ ΝΕΟ ΝΟΜΟ 2523/1997			
Α) ΚΥΡΙΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΕΣ			
ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ, κ.τ.λ.		
	ΠΡΟΣΘΕΤΟΣ ΦΟΡΟΣ		ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ
	ΑΠΟ	ΜΕΧΡΙ	
	(μηνιαίως)		
Α) ΕΚΠΡΟΘΕΣΜΗ ΔΗΛΩΣΗ	1,5%	200%	-
Β) ΑΝΑΚΡΙΒΗΣ ΔΗΛΩΣΗ	3%	300%	3/5
Γ) ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΗΣ	3,5%	300%	3/5
Β) Φ.Π.Α., Φ.Κ.Ε., ΠΑΡΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΠΤΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΟΙ, ΤΕΛΗ & ΕΙΣΦΟΡΕΣ			
ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	Φ.Π.Α.		ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ
	ΑΠΟ	ΜΕΧΡΙ	
	(μηνιαίως)		
Α) ΕΚΠΡΟΘΕΣΜΗ ΔΗΛΩΣΗ	2,5%	200%	-
Β) ΑΝΑΚΡΙΒΗΣ ΔΗΛΩΣΗ	4,5%	300%	3/5
Γ) ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΗΣ	5%	300%	3/5

Οι πρόσθετοι φόροι του Νόμου ισχύουν:

- α) για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.1997 και μετά**
- β) για Φ.Π.Α. για πράξεις που γίνονται από 1.1.1998 και μετά**
- γ) για παρακρατούμενους ή επιρριπτόμενους φόρους, τέλη, εισφορές κ.λ.π. από 1.1.1998 και μετά**

Εκπρόθεσμη Δήλωση νοείται η εκπρόθεσμη απόδοση του φόρου, όταν από την φορολογική νομοθεσία προβλέπεται η απόδοση φόρου μέσα σε ορισμένη προθεσμία.

Ανακριβής Δήλωση νοείται η ελλιπής απόδοση του φόρου. Δηλαδή ανακριβής δήλωση θεωρείται η δήλωση στην οποία υφίσταται διαφορά φόρου μεταξύ του φόρου της δήλωσης και του φόρου που καταλογίζεται.

Ειδικά στη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων, μεγάλης ακίνητης περιουσίας, κληρονομιών, δωρεών, προικών και γονικών παροχών, για να θεωρηθεί ανακριβής η δήλωση πρέπει η διαφορά μεταξύ της δήλωσης και της οριστικής αξίας να υπερβαίνει το 20%. Όταν όμως στη δήλωση περιγράφονται ανακριβώς περιουσιακά στοιχεία ακινήτων ανεξάρτητα της διαφοράς, η δήλωση θεωρείται ανακριβής.

Ο πρόσθετος φόρος ανακρίβειας ύστερα από έλεγχο, όταν υποβληθεί συμπληρωματική δήλωση, επιβάλλεται στη διαφορά του φόρου μεταξύ του ποσού που προκύπτει με την αρχική, συν τη συμπληρωματική δήλωση και του ποσού του φόρου που καταλογίζεται. Ο πρόσθετος φόρος ανακρίβειας, όταν γίνει μερική διοικητική επίλυση της διαφοράς, επιβάλλεται στη διαφορά μεταξύ του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογητέα ύλη που προσδιορίστηκε από το δικαστήριο και του φόρου που αναλογεί στη φορολογητέα ύλη που προέκυψε από τη μερική διοικητική επίλυση της διαφοράς.

Μη Υποβολή Δήλωσης στη φορολογία κεφαλαίου θεωρείται:

- α) Η μη αναγραφή περιουσιακών στοιχείων στην υποβληθείσα δήλωση και**
- β) Η δωρεά, που το συμβόλαιο χαρακτηρίστηκε εικονικά ως αγοραπωλησία.**

Μη Επιβολή Πρόσθετων Φόρων

Πρόσθετοι φόροι δεν επιβάλλονται στις εξής περιπτώσεις :

- α) Όταν ο φορολογούμενος ακολούθησε τις εγκυκλίους του Υπουργείου Οικονομικών ή τις έγγραφες θέσεις της αρμόδιας Φορολογικής Αρχής.**

β) Όταν ο φορολογούμενος υποβάλει συμπληρωματική δήλωση αποδεχθεί το τεκμαρτό ακαθάριστο εισόδημα από οικοδομές με βάση την πρόσκληση του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ..

γ) Στα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, που καταβάλλονται με ειδικό σήμα και στα τέλη διενέργειας ψυχαγωγικών τεχνικών παιγνίων.

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΤΕΛΗ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (Άρθρο 2)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπονται ότι οι πρόσθετοι φόροι, που καθορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος Νόμου, εφαρμόζονται και για τα τέλη, εισφορές και δικαιώματα υπέρ του Δημοσίου, κ.τ.λ.

Περιπτώσεις εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων του άρθρου 1:

- α) Για, τέλη, εισφορές και δικαιώματα υπέρ του Δημοσίου
- β) Τέλος εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης αεροδρομίων
- γ) Εισφορά υπέρ ΕΛΓΑ
- δ) Εισφορά δακοκτονίας
- ε) Δικαιώματα του Δημοσίου από τα εισιτήρια εισόδου στο καζίνο
- στ) Κάθε τέλος, εισφοράς ή δικαιώματος υπέρ τρίτων που αποδίδονται στις Δ.Ο.Υ.

ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ (Άρθρο 3) :

- α) της φορολογικής νομοθεσίας
- β) Α.Φ.Μ.

α) Παράβαση των υπόχρεων που προβλέπονται από την κείμενη φορολογική νομοθεσία, για τις οποίες δεν προβλέπεται η επιβολή πρόσθετου φόρου ή δεν προκύπτει ποσό φόρου για καταβολή, επιβάλλεται πρόστιμο από 40.000 μέχρι 400.000.

β1) όταν γίνεται κατοχή και χρήση Α.Φ.Μ. περισσότερους από έναν επιβάλλεται πρόστιμο 10.000.000.

β2) για αναγραφή στα φορολογικά στοιχεία Α.Φ.Μ. που ανήκει σε άλλο πρόσωπο ή δεν του έχει χορηγηθεί προβλέπεται πρόστιμο 5.000.000.

ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ Κ.Β.Σ. (Άρθρο 4)

Ορίζεται ότι ο παραβάτης των διατάξεων του Κ.Β.Σ. τιμωρείται με πρόστιμο που προσδιορίζεται με αντικειμενικό τρόπο, καθιερώνονται Βάσεις Υπολογισμού, Συντελεστές Βαρύτητας, ανώτατα όρια προστίμων και οι παραβάσεις διακρίνονται σε γενικές και αυτοτελείς.

Βάση Υπολογισμού Νο1

Είναι το αντικειμενικό ποσό στο οποίο εφαρμόζονται οι συντελεστές βαρύτητας για συγκεκριμένες παραβάσεις. Το ποσό της βάσης της κλιμακώνεται ανάλογα με την κατηγορία βιβλίων που υποχρεούται να τηρεί κάθε υπόχρεο πρόσωπο του Κ.Β.Σ.

Βάση Υπολογισμού Νο2

Είναι το αντικειμενικό ποσό στο οποίο εφαρμόζονται οι συντελεστές βαρύτητας για συγκεκριμένες παραβάσεις. Το ποσό της βάσης της ισούται με της αξία συναλλαγής ή του στοιχείου ή μέρους αυτών, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. , κατά περίπτωση.

Συντελεστής Βαρύτητας.

Είναι ο αριθμός που κλιμακώνεται ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης και εφαρμόζεται στην αντίστοιχη Βάση Υπολογισμού.

Γενικές Παραβάσεις

Είναι αυτές για τις οποίες επιβάλλεται ένα ενιαίο πρόστιμο, ανά διαχειριστική περίοδο, ανεξάρτητα από το πλήθος αυτών.

Αυτοτελείς Παραβάσεις

Είναι αυτές για τις οποίες επιβάλλεται ιδιαίτερο πρόστιμο για κάθε παράβαση.

Στη συνέχεια δίνεται ένας πίνακας ενδεικτικών παραδειγμάτων παραβάσεων Κ.Β.Σ., με τα ποσά των προστίμων και συμβιβασμού σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2523/1997.

Α/Α	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ Κ.Β.Σ.	Ν.2523/1997					
		ΠΡΟΣΤΙΜΟ			ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ		
		ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΒΙΒΛΙΩΝ			ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΒΙΒΛΙΩΝ		
		Α'	Β'	Γ'	Α'	Β'	Γ'
1.	Μη επίδειξη βιβλίων και στοιχείων.	100.000	200.000	300.000	33.000	67.000	100.000
2.	Μη τήρηση βιβλίων.	100.000	200.000	600.000	33.000	67.000	200.000
3.	Μη εμπρόθεσμη ενημέρωση βιβλίων.	100.000	200.000	300.000	33.000	67.000	100.000
4.	Μη τήρηση βιβλίου απογραφών.	-	600.000	900.000	-	200.000	300.000
5.	Έκδοση πλαστού, εικονικού στοιχείου ή λήψη με αξία συναλλαγής 200.000	200.000	400.000	600.000	67.000	133.000	200.000
6.	Μη σύνταξη ή εκπρόθεσμη σύνταξη και καταχώρηση ισολογισμού.	-	-	1.200.000	-	-	400.000
7.	Καταχώρηση ανύπαρκτων αγορών σε 10 περιπτώσεις.	1.000.000 (100.000*10)	2.000.000 (200.000*10)	3.000.000 (300.000*10)	333.000	267.000	1.000.000
8.	Μη καταγραφή του ονοματεπώνυμου του πελάτη σε 40 τιμολόγια (Δ.Α)	1.500.000	3.000.000	4.500.000	500.000	1.000.000	1.500.000
9.	Μη τήρηση βιβλίου αποθήκης και παραγωγής - κοστολογίου.	-	-	600.000	-	-	200.000
10.	Μη έκδοση τιμολογίου, σε πραγματοποιηθείσα πώληση και μη εμφάνιση της στα βιβλία, για συναλλαγή 3.000.000 δρχ.	3.000.000	3.000.000	3.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000

ΠΡΟΣΤΙΜΑ Φ.Π.Α. ΓΙΑ ΠΛΑΣΤΑ, ΝΟΘΕΥΜΕΝΑ ή ΕΙΚΟΝΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (Άρθρο 5)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπονται κυρώσεις (πρόστιμα) Φ.Π.Α. για πλαστά, νοθευμένα ή εικονικά φορολογικά στοιχεία .όπως

α) Λήψη εικονικού ή νόθευση στοιχείου

Όταν ύστερα από έλεγχο, διαπιστωθεί ότι ο υποκείμενος σε Φ.Π.Α. έλαβε εικονικό φορολογικό στοιχείο ή νόθευσε ο ίδιος ή άλλοι για λογαριασμό του στοιχείο και διενέργησε έκπτωση φόρου εισροών ή έλαβε επιστροφή Φ.Π.Α., επιβάλλεται πρόστιμο ισόποσο με το 3πλάσιο του Φ.Π.Α. που εξέλεψε ή του επιστράφηκε.

β) Έκδοση πλαστού, εικονικού ή νοθευμένου στοιχείου

Όταν ύστερα από έλεγχο, διαπιστωθεί ότι ο υποκείμενος σε Φ.Π.Α. εξέδωσε πλαστά, εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία και δεν απέδωσε Φ.Π.Α. επιβάλλεται πρόστιμο ισόποσο με το 3πλάσιο του Φ.Π.Α. που δεν απέδωσε.

ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΔΕ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ (Άρθρο 6)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπονται κυρώσεις, λαμβάνονται δηλαδή διοικητικά μέτρα , σε εκείνους που δεν δηλώνουν τα εισοδήματα από τα ακίνητα, αν και έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν δηλώσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2238/1994, ή να δηλώνουν τα εισοδήματα αυτά εκπρόθεσμα.

Α) Μη Υποβολή Δήλωσης Εισοδημάτων από Ακίνητα

όσοι δεν δηλώνουν τα εισοδήματα από ακίνητα στερούνται του δικαιώματος :

α) Έγερσης αγωγής έξωσης, μεταβίβασης ακινήτου και σύστασης εμπραγμάτου δικαιώματος, για μια 5ετία από την λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, για τα ακίνητα εκείνα που δεν δηλώθηκαν τα μισθώματα.

β) Παραχώρησης υποθήκης, για μια 10ετία από την λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, για τα ακίνητα εκείνα που δεν δηλώθηκαν τα μισθώματα.

γ) Λήψης στεγαστικού δανείου από τις Τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και λοιπούς οργανισμούς, για τα ακίνητα που δεν δηλώθηκαν τα μισθώματα.

Β) Εκπρόθεσμη Δήλωση Μισθωμάτων Ακινήτων

Αυτοτελής φορολόγηση, χωρία καμία έκπτωση ή μείωση, με συντελεστές 50%, όταν μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή εκπρόθεσμης δήλωσης ζητηθεί πιστοποιητικό μεταβίβασης του ακινήτου.

Οι κυρώσεις επιβάλλονται ανεξάρτητα από του πρόσθετους φόρους και τα πρόστιμα που προβλέπουν οι διατάξεις του παρόντος Νόμου.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΔΕΝ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (Άρθρο 7)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπονται κυρώσεις, λαμβάνονται δηλαδή διοικητικά μέτρα, σε εκείνους που δεν δηλώνουν καθαρά γεωργικά εισοδήματα, αν και έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν δηλώσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2238/1994, είτε είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες είτε όχι.

Α) Μη Υποβολή Δήλωσης Καθαρών Γεωργικών Εισοδημάτων

Τα φορολογούμενα πρόσωπα που κατά κύριο επάγγελμα είναι αγρότες, όταν δεν δηλώνουν τα εισοδήματα από γεωργικές επιχειρήσεις, στερούνται του δικαιώματος :

- α) Είσπραξης επιστρεφόμενου Φ.Π.Α. άνω των 300.000 δρχ.
- β) Είσπραξης επιδοτήσεων ποσού άνω των 500.000 δρχ. για τη φυτική παραγωγή και 750.000 δρχ. για τη ζωική παραγωγή
- γ) Λήψης άδειας αγροτικού αυτοκινήτου
- δ) Μεταβίβασης της γεωργικής γης για μια 5ετία, από την λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Στη περίπτωση αυτή το καθαρό γεωργικό εισόδημα πρέπει να υπερβαίνει τις 300.000 δρχ.

Από Μη Αγρότες κατά Κύριο Επάγγελμα στερούνται του δικαιώματος

- α) Είσπραξης κάθε μορφής και ποσού επιδότησης
- β) Είσπραξης κάθε ποσού αποζημίωσης γεωργικής παραγωγής, λόγω έκτακτων και απρόβλεπτων ζημιών.
- γ) Λήψης άδειας αγροτικού αυτοκινήτου
- δ) Μεταβίβασης της γεωργικής γης για μια 5ετία, από τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Στην περίπτωση αυτή το καθαρό γεωργικό εισόδημα πρέπει να υπερβαίνει τις 300.000 δρχ.

Τα ποσά των παραπάνω περιπτώσεων μπορεί να αναπροσαρμόζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών. Οι κύρώσεις επιβάλλονται ανεξάρτητα από τους πρόσθετους φόρους και τα πρόστιμα που προβλέπουν οι διατάξεις του παρόντος Νόμου.

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ (Άρθρο 8)

1. Περιπτώσεις Λήψης Μέτρων

α) Μη Απόδοση Φόρων στο Δημόσιο

Όταν διαπιστώνονται φορολογικές παραβάσεις από τις οποίες προκύπτει μη απόδοση στη Δημόσιο, ποσό πάνω από τα 50.000.000 δρχ. για Φ.Π.Α., Φ.Κ.Ε., παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους, τέλη και εισφορές και

β) Θέματα Α.Φ.Μ.

Όταν διαπιστώνεται ότι ο φορολογούμενος :

βα) κατέχει και χρησιμοποιεί Α.Φ.Μ. περισσότερους από ένα

ββ) αναγράφει στα φορολογικά του στοιχεία Α.Φ.Μ. που ανήκει σε άλλο πρόσωπο ή που δεν έχει χορηγηθεί σ' αυτόν,

ΤΟΤΕ:

- I. Δεν παραλαμβάνονται δηλώσεις, δεν χορηγούνται βεβαιώσεις, πιστοποιητικά για την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων του παραβάτη.
- II. Αναστέλλεται έναντι του δημοσίου και το απόρρητο των καταθέσεων, των κοινών λογαριασμών, των συμβάσεων και πράξεων επι παραγωγών χρηματοοικονομικών προϊόντων και του περιεχομένου των θυρίδων του φορολογούμενου σε Τράπεζες ή άλλα Πιστωτικά Ιδρύματα και δεσμεύεται το 50% αυτών.

2. Πρόσωπα σε Βάρος των οποίων Λαμβάνονται τα Μέτρα

Τα διοικητικά αυτά μέτρα λαμβάνονται σε βάρος του παραβάτη. Όταν ο παραβάτης είναι νομικό πρόσωπο τα μέτρα αυτά λαμβάνονται :

- Στις ημεδαπές Α.Ε. και σε βάρος των προέδρων των Δ.Σ., των διευθυνόντων, ή εντεταλμένων ή συμπραττόντων συμβούλων, των διοικητών, των γενικών διευθυντών και των εν γένει εντεταλμένων στη διοίκηση και τη διαχείριση. Αν λείπουν τα παραπάνω πρόσωπα σε εκείνους που ασκούν πράγματι προσωρινά ή διαρκώς ένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται πιο πάνω.
- Στις ΕΠΕ και σε βάρος των διαχειριστών και όταν ελλείπουν ή απουσιάζουν σε βάρος κάθε εταίρου. Στις Ο.Ε. και Ε.Ε., και σε βάρος των ομόρυθμων εταίρων ή διαχειριστών.
- Στους συνεταιρισμούς, και σε βάρος των Προέδρων ή των γραμματέων ή των ταμείων ή των διαχειριστών.
- Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες, αστικές, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, και σε βάρος των εκπροσώπων τους και όταν ελλείπουν σε βάρος των μελών.
- Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις, και σε βάρος των διευθυντών ή αντιπροσώπων ή πρακτόρων που έχουν στην Ελλάδα.
- Και στους διαχειριστές αλλότριας περιουσίας και στους επιτρόπους ή κηδεμόνες ή διοικητές αλλότριων κατά τον Αστικό Κώδικα.

3. Λήψη, Κοινοποίηση και Άρση των Μέτρων

Η φορολογική αρχή που διαπιστώνει τις παραπάνω παραβάσεις, από τις οποίες προκύπτουν οι διαφορές, υποβάλλει άμεσα στη Διεύθυνση Σχεδιασμού Φορολογικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών, και η εν λόγω Διεύθυνση οφείλει να ενημερώσει, με οποιαδήποτε τρόπο, τις ΔΟΥ, τις Τράπεζες και τα λοιπά Πιστωτικά Ιδρύματα, για την εφαρμογή των πιο πάνω υποχρεώσεων και δεσμεύσεων.

Τα μέτρα αυτά κοινοποιούνται και στο φορολογούμενο, μαζί με αντίγραφο της ειδικής έκθεσης, ο οποίος μπορεί εντός μηνός να ζητήσει από τον Υπουργό των Οικονομικών την ολική ή μερική άρση των μέτρων. Ο Υπουργός αποφαινεται μέσα σε 15 ημέρες, από την υποβολή της αίτησης. Κατά της απόφασης του Υπουργού επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων.

Τα μέτρα αυτά αίρονται υποχρεωτικά όταν ο φορολογούμενος καταβάλλει ποσό πάνω από 70% των οφειλόμενων ποσών και των προσαυξήσεων. Για την άρση αυτή απαιτείται να υποβληθεί αίτηση από τον υπόχρεο φορολογούμενο και η Φορολογική Αρχή υποχρεούται, μέσα σε δύο μήνες από την υποβολή της σχετικής αίτησης, να εκδώσει προσωρινή ή μερική καταλογιστική πράξη. Αν μέσα στη προθεσμία αυτή δεν έχουν εκδοθεί τα προσωρινά φύλλα ελέγχου ή οι προσωρινές πράξεις, τα μέτρα αίρονται αυτοδικαίως. Τυχόν προσφυγή κατά της καταλογιστικής πράξης δεν αίρει τα μέτρα.

4. Ποινικές Κυρώσεις – Αδικήματα Φοροδιαφυγής.

Προβλέπονται ποινικές κυρώσεις για την α) μη υποβολή ή ανακριβή υποβολή δήλωσης στη φορολογία εισοδήματος, με απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων από οποιαδήποτε πηγή εισοδήματος. Ως απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων και η καταχώρηση ή επίκλυση εικονικών δαπανών ή γίνεται επίκληση τέτοιων δαπανών, ώστε να μην εμφανίζονται καθαρά εισοδήματα ή να εμφανίζονται μειωμένα. β) για τη μη υποβολή φόρων πλοίων, γ) για τη μη απόδοση ή ανακριβή απόδοση Φ.Π.Α., Φ.Κ.Ε., παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων και δ) για εικονικά, πλαστά ή νεθευμένα φορολογικά στοιχεία.

Στη συνέχεια παρατίθεται σχετικός πίνακας που περιλαμβάνονται αδικήματα και ποινές .

Α/Α	ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΠΟΙΝΕΣ
1.	Μη υποβολή ή ανακριβή υποβολή δήλωσης στη φορολογία εισοδήματος, αποκρύπτοντας καθαρά εισοδήματα.	Φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, όταν ο φόρος που αναλογεί στα καθαρά εισοδήματα υπερβαίνει τα 5.000.000 δρχ. και κάθειρξη μέχρι 10 έτη όταν ο φόρος υπερβαίνει τα 50.000.000
2.	Μη καταβολή στο Δημόσιο φόρων πλοίων.	Φυλάκιση τουλάχιστον 1 έτους, όταν το μη αποδοθέν ποσόν φόρου υπερβαίνει τα 5.000.000 δρχ. και κάθειρξη μέχρι 10 έτη, όταν το μη αποδοθέν ποσό φόρου υπερβαίνει τα 50.000.000 δρχ.
3.	Μη απόδοση ή ανακριβή απόδοση στο Δημόσιο Φ.Π.Α., Φ.Κ.Ε., παρακρατούμενων ή επιρριπτόμενων φόρων, τελών και εισφορών.	Φυλάκιση τουλάχιστον 1 έτους όταν το μη αποδοθέν ποσό υπερβαίνει το 1.000.000 δρχ. και μέχρι τα 25.000.000 δρχ. και κάθειρξη μέχρι 10 έτη όταν το μη αποδοθέν ποσό υπερβαίνει τα 25.000.000 δρχ.
4.	Έκδοση πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων. Λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων. Νόθευση φορολογικών στοιχείων.	Φυλάκιση τουλάχιστον 3 μήνες.

Παρακρατούμενοι Φόροι, Τέλη και Εισφορές από τις διατάξεις ορίζεται ότι είναι εκείνοι που παρακρατούνται και αποδίδονται στο Δημόσιο ή άλλο φορέα, δηλαδή από πρόσωπο διαφορετικό του πραγματικού φορολογούμενου.

Πλαστό θεωρείται το Φορολογικό Στοιχείο που:

- Έχει διατηρηθεί ή σφραγιστή πέρα από τις Υπηρεσίες των Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) Σε τέτοιες περιπτώσεις συνήθως η διάτρηση γίνεται μέσο ειδικών απομμητικών (φαινομενικών) μηχανών.

- Έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί μέσω των αρμόδιων τμημάτων των Δ.Ο.Υ., όμως δεν έγινε η καταχώρηση στα οικεία βιβλία της Υπηρεσίας. Στην περίπτωση όμως αυτή θα πρέπει, ο υπόχρεος σε θεώρηση να τελεί σε γνώση του γεγονότος της μη καταχώρησης.
- Και, άλλα αναγράφονται στο πρωτότυπο ή αντίτυπο, και άλλα στο στέλεχος του ίδιου στοιχείου.

Εικονικό είναι το φορολογικό στοιχείο που :

- Εκδόθηκε για συναλλαγή ανύπαρκτη.
- Εκδόθηκε για συναλλαγή ανύπαρκτη για μέρος αυτής (αναγράφεται αξία μεγαλύτερης της πραγματικής).
- Εκδόθηκε για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από διαφορετικά πρόσωπα από αυτά που αναγράφονται στο φορολογικό στοιχείο, ή το ένα από αυτά είναι άγνωστο φορολογικό πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν υπέβαλλε δήλωση έναρξης δραστηριότητας και δεν έχει θεωρήσει στοιχεία της ΔΟΥ.
- Εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρεία, κοινοπραξία, κοινωνία, ή άλλη επιχείρηση ή από φυσικό πρόσωπο που είναι παντελώς αμέτοχο στη συναλλαγή. Στη περίπτωση αυτή οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις λαμβάνονται και ασκούνται, αντίστοιχα, σε βάρος του πραγματικά υπεύθυνου που υποκρύπτεται.

ΑΥΤΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΟΙ (Άρθρο 9)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, στα αδικήματα της φοροδιαφυγής, οριοθετούνται και καθορίζονται οι αυτουργοί και συνεργοί των αδικημάτων αυτών.

α) Αυτουργοί στα Νομικά και Λοιπά Πρόσωπα

- **Στις ημεδαπές Α.Ε.:** Οι πρόεδροι των Δ.Σ., οι διευθύνοντες, οι εντεταλμένοι ή οι συμπράττοντες σύμβουλοι, οι διοικητές, οι γενικοί διευθυντές ή διευθυντές και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση ή διαχείριση.
- **Στις Ε.Π.Ε. :** Οι διαχειριστές και όταν ελλείπουν ή απουσιάζουν, κάθε εταίρος.
- **Στις Ο.Ε, Ε.Ε., :** Οι ομόρρυθμοι εταίροι ή διαχειριστές αυτών.

- **Στους Συνεταιρισμούς :** οι προέδροι ή οι γραμματείς ή οι ταμίες ή οι διαχειριστές αυτών.
- **Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες, αστικές, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες :** οι εκπρόσωποι και όταν ελλείπουν τα μέλη τους
- **Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις και αλλοδαπούς οργανισμούς,:** οι διευθυντές ή αντιπρόσωποι ή πράκτορες που έχουν στην Ελλάδα.
- **Σε αλλότρια περιουσία :** οι διαχειριστές αλλότριας περιουσίας, ο επίτροπος ή κηδεμόνας ή διοικητής αλλοτρίων κατά τον Αστικό Κώδικα.

β) Άμεσοι Συνεργοί

Θεωρούνται οι προϊστάμενοι των λογιστηρίων, οι οποίοι συμπράτουν με οποιαδήποτε τρόπο γενικά στη διάπραξη των αδικημάτων. Επίσης νοούνται ως άμεσοι συνεργοί και οι υπογράφωντες στη δήλωση ως πληρεξούσιοι.

Οι αυτουργοί και συνεργοί τιμωρούνται εφόσον κατά το χρόνο της διάπραξης του αδικήματος έγιναν με την ιδιότητα αυτή και γνώριζαν για τις πράξεις ή παραλήψεις των αδικημάτων, και με την ιδιότητα τους γίνεται φανερό ότι εγνώριζαν.

ΠΡΟΣΦΥΓΗ - ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΩΣΗ - ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ (Άρθρο 10)

Όταν ο φορολογούμενος ασκήσει προσφυγή κατά καταλογιστικής πράξης και εφόσον με την πράξη αυτή συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των αδικημάτων φοροδιαφυγής, ο Προϊστάμενος της ΔΟΥ , με έκθεση του υποβάλλει αίτημα εκδίκασης κατά προτίμηση. Η προσφυγή εκδικάζεται, από το αρμόδιο Διοικητικό Δικαστήριο, μέσα σε 6 μήνες, από τότε που θα περιέλθει ο φάκελος στη γραμματεία του. Μέσα στην προθεσμία των 6 μηνών δικάζει το Διοικητικό Εφετείο την έφεση και το ΣτΕ την αναίρεση. Αναβολή της υπόθεσης επιτρέπεται μόνο μια φορά και μόνο για 30 ημέρες. οι αποφάσεις εκδίδονται το αργότερο εντός 3 μηνών και κοινοποιούνται στους διαδίκους το αργότερο εντός 2 μηνών από τη δημοσίευσή τους. Τα Διοικητικά Δικαστήρια υποχρεούνται να καθορίζουν τα καθαρά εισοδήματα, το φόρο που αναλογεί σε περίπτωση μη δήλωσης και τη διαφορά του φόρου μεταξύ της δήλωσης και της δικαστικής απόφασης.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΔΕΝ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΥΝ ΤΕΛΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ (Άρθρο 11)

Α) Αφαίρεση Πινακίδων και Άδειας Κυκλοφορίας Αυτοκινήτου Οχήματος

Αφαιρούνται οι πινακίδες και η άδεια κυκλοφορίας αυτοκινήτου οχήματος ως εξής :

- Από την Αστυνομική Αρχή όταν δεν έχει επικολληθεί στο όχημα το ειδικό σήμα τελών κυκλοφορίας. Οι πινακίδες και η άδεια κυκλοφορίας μπορούν να επιστραφούν εφόσον ο ενδιαφερόμενος προσκομίσει το ειδικό σήμα και το αποδεικτικό πληρωμής του προστίμου.
- Από την Αστυνομική Αρχή, ύστερα από έγγραφο της ΔΟΥ, για:
- Μη καταβολή τελών κυκλοφορίας 1 έτους, όταν τα τέλη δεν καταβάλλονται με ειδικό σήμα.
- Μη καταβολή των εισφορών και των τελών που προβλέπονται από τις κατ' ιδία ειδικές διατάξεις.

Β) Μη Μεταβίβαση Κυριότητας Αυτοκινήτου Οχήματος

Δεν γίνεται η μεταβίβαση της κυριότητας αυτοκινήτου οχήματος αν δεν καταβληθούν τα τέλη κυκλοφορίας του έτους και των προηγούμενων ετών. Η αξία του ειδικού σήματος, οι τυχόν προσαυξήσεις και πρόστιμα, το τέλος χαρτοσήμου και η κράτηση υπέρ του Ταμείου Νομικών.

ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ – ΑΔΕΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟΥ ΜΕΣΟΥ ΚΑΙ ΑΔΕΙΑ ΟΔΗΓΗΣΗΣ (Άρθρο 12)

Περιπτώσεις Αφαίρεσης Πινακίδων – Άδεια Κυκλοφορίας και Άδεια Οδήγησης είναι :

- 1) **Συνεπεία ελέγχου. Μεταφορά χωρίς συνοδευτικά φορολογικά στοιχεία.**

Όταν από φορολογικό έλεγχο διαπιστωθεί μεταφορά αγαθών, με αυτοκίνητο επιβατικό ιδιωτικής χρήσης εδάφιο πρώτο ή με αυτοκίνητο φορτηγό ή ημιφορτηγό ή τρίκυκλο δημόσιας ή ιδιωτικής χρήσης, χωρίς την έκδοση συνοδευτικών φορολογικών στοιχείων ή χωρίς την ύπαρξή τους, όταν αυτά έχουν εκδοθεί τότε γίνεται αφαίρεση των πινακίδων και της άδειας κυκλοφορίας του μεταφορικού μέσου και της άδειας οδήγησης από 15 ημέρες μέχρι 3 μήνες.

2) Λόγω Άρνησης Διενέργειας Ελέγχου

Όταν οι οδηγοί των μεταφορικών μέσων αρνηθούν, με οποιαδήποτε τρόπο, στα ελεγκτικά όργανα να διενεργήσουν έλεγχο των φορολογικών συνοδευτικών στοιχείων τότε λαμβάνονται τα ίδια διοικητικά μέτρα που αναφέρονται στην προηγούμενη περίπτωση, δηλαδή αφαίρεση πινακίδων και άδεια κυκλοφορίας του μεταφορικού μέσου και άδειας οδήγησης από 15 ημέρες μέχρι 3 μήνες.

3) Μεταφορά με Ανακριβή Φορολογικά Στοιχεία

Όταν μεταφέρονται αγαθά με μεταφορικά μέσα, όπως αυτά προσδιορίστηκαν στην περίπτωση 1. και συνοδεύονται με ανακριβή φορολογικά στοιχεία εφόσον η ανακρίβεια υπερβαίνει το 25% της συνολικής ποσότητας των μεταφερόμενων αγαθών τότε αφαιρείται η άδεια κυκλοφορίας του μεταφορικού μέσου και η άδεια οδήγησης από 1 ημέρα μέχρι 2 μήνες.

Η απόφαση για τα διοικητικά μέτρα εκδίδεται από τον Προϊστάμενο της ΔΟΥ που είναι αρμόδιος για την επιβολή των κυρώσεων του Κ.Β.Σ. . Επίσης η απόφαση για τα μέτρα αυτά εκδίδεται μετά την διαπίστωση τους από τα ελεγκτικά όργανα και μετά την οριστικοποίηση της οικείας πράξης επιβολής προστίμου του Κ.Β.Σ. . Η απόφαση του Προϊστάμενου της ΔΟΥ κοινοποιείται στον υπόχρεο που αφορά, στη Διεύθυνση Συγκοινωνιών, που εξέδωσε την άδεια κυκλοφορίας και την άδεια οδήγησης του οδηγού και στην Αστυνομική Αρχή, που είναι αρμόδια για την εκτέλεση της απόφασης.

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΑ (Άρθρο 13)

Ο Υπουργός των οικονομικών μπορεί με απόφαση του, ύστερα από πρόταση της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Συντονισμού Φορολογικών Ελέγχων, να αναστείλει (κλείσει) μέχρι ένα μήνα, τη λειτουργία καταστήματος, γραφείου, εργοστασίου, αποθήκης και γενικά κάθε επαγγελματικής εγκατάστασης του επιτηδευματία,

- Όταν οφείλονται ληξιπρόθεσμα χρέη προς το Δημόσιο και απαιτητά πέραν του έτους, εφόσον το ποσό των χρεών με τις νόμιμες προσαυξήσεις υπερβαίνει τα 10.000.000 δρχ.
- Σε παρεμπόδιση διενέργειας φορολογικού ελέγχου, με χρησιμοποίηση βίας ή απειλών κατά των ελεγκτικών οργάνων.

- Σε μη έκδοση στοιχείου πώλησης ή διακίνησης ή παροχής υπηρεσιών, σε υπότροπη περίπτωση. Επανάληψη δηλαδή, μη έκδοσης στοιχείου μέσα στην ίδια ή την επόμενη ή την μεθεπόμενη χρήση. Η διακίνηση αγαθών χωρίς συνοδευτικό στοιχείο θεωρείται ως μη έκδοση.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ (Άρθρο 14)

Τα πρόσωπα που είναι υποχρεωμένα για έλεγχο της νόμιμης χαρτοσήμανσης των εγγραφών είναι :

Ο δημόσιος, δικαστικός, νομαρχιακός, Δημοτικός, κοινοτικός ή εκκλησιαστικός λειτουργός ή υπάλληλος ή υπάλληλος Ν.Π.Δ.Δ., ιδρύματος, σωματείου, ή δημόσιας επιχείρησης και δημόσιου οργανισμού, υποχρεούται να διαβιβάσει στη ΔΟΥ της περιφέρειας το, κάθε έγγραφο που δεν είναι νόμιμα χαρτοσημασμένο, ειδοποιώντας και τον ενδιαφερόμενο. Η χρήση του εγγράφου επιτρέπεται μετά τον καταλογισμό του τέλους χαρτοσήμου και του πρόσθετου φόρου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ

A/A	ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΤΙΜΟ
1.	Για τα παραπάνω πρόσωπα σε μη νόμιμη χαρτοσήμανση εγγραφών που εκδίδονται ή συντάσσονται από αυτούς καθώς επίσης σε αποδοχή εγγραφών που δεν έχουν χαρτοσημανθεί νόμιμα .	Ίσο με το τέλος που δεν καταβλήθηκε και όχι κάτω των 5.000 δρχ.
2.	Για τους υπαλλήλους της ΔΟΥ ή άλλης υπηρεσίας που ανταλλάσσουν ή εξαργυρώνουν πωληθέντα κινητά επίσημα, ένσημα έντυπα ή άλλα ένσημα ή δεν τα προμηθεύονται νόμιμα.	Από 40.000 δρχ. μέχρι 400.000 δρχ.
3.	Για εκείνους που χωρίς άδεια της αρμόδιας αρχής πωλούν κινητά επίσημα, ένσημα έντυπα ή άλλα ένσημα ή παραβαίνουν τις νόμιμες, από την άδεια τους, υποχρεώσεις.	Α) από 40.000 μέχρι 400.000 δρχ. Β) κατάσχεση επισημάτων και ενσήμων. Γ) στέρηση άδειας και έκδοση νέας.
4.	Για εκείνους που αρνούνται ή δυστροπούν να διευκολύνουν τον έλεγχο, ή να παραδώσουν έγγραφα για παραβάσεις .	Από 40.000 δρχ. μέχρι 400.000 δρχ.

5.	Για εκείνους που δεν προβαίνουν σε διαγραφή του κινητού επισήματος και δεν προσαρτούν το αποδεικτικό πληρωμής στο οικείο έγγραφο.	Μέχρι 50.000 δρχ.
----	---	-------------------

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΜΗ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΧΡΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ (Άρθρο 15)

Η παραβίαση της προθεσμίας καταβολής των χρεών προς το Δημόσιο και τρίτους, πλην ιδιωτών, που εισπράττονται από τις ΔΟΥ και τα Τελωνεία που είναι βεβαιωμένα και ληξιπρόθεσμα, όταν αυτή η παραβίαση αναφέρεται στην μη καταβολή 3 συνεχών δόσεων, ή προκειμένου για χρέη που καταβάλλονται εφάπαξ σε καθυστέρηση καταβολής πέραν το 2 μηνών από τη λήξη του χρόνου καταβολής τους, διώκεται ύστερα από αίτηση του Προιστάμενου των υπηρεσιών αυτών στον εισαγγελέα της έδρας τους.

Οι ποινές που προβλέπονται είναι:

1^η περίπτωση

- Φυλάκιση τουλάχιστον 4 μήνες για δάνεια του Ελληνικού Δημοσίου και για παρακρατούμενους ή επιρριπτόμενους φόρους, και 2 μήνες για λοιπούς φόρους και χρέη γενικά, όταν το ποσό ληξιπρόθεσμης οφειλής και των νόμιμων προσαυξήσεων υπερβαίνει το 1.000.000 δρχ. και τα 2.000.000 δρχ.

2^η περίπτωση

- Φυλάκιση, τουλάχιστον 6 μήνες για δάνεια με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου και για παρακρατούμενους ή επιρριπτόμενους φόρους, και 4 μήνες για λοιπούς φόρους όταν το ποσό της ληξιπρόθεσμης οφειλής και των νόμιμων προσαυξήσεων υπερβαίνει τα 2.000.000 δρχ. και τα 3.000.000 δρχ.

3^η περίπτωση

- Φυλάκιση, τουλάχιστον 1 χρόνο για δάνεια με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου και για παρακρατούμενους ή επιρριπτόμενους φόρους, και 6 μήνες για λοιπούς φόρους και χρέη γενικά, όταν το ποσό της ληξιπρόθεσμης οφειλής και των νόμιμων προσαυξήσεων υπερβαίνει τα 2.000.000 δρχ. και τα 3.000.000 δρχ. αντίστοιχα.

ΕΠΙΒΟΛΗ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ (ΑΡΘΡΟ 16)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού καθορίζονται τα θέματα που αφορούν την επιβολή των προστίμων, τη βεβαίωση, την διοικητική επίλυση της διαφοράς και την παραγραφή αυτών.

1. Πρόσωπα σε βάρος των οποίων επιβάλλονται τα πρόστιμα

Το πρόστιμο επιβάλλεται σε βάρος του παραβάτη φυσικού προσώπου και στις εταιρείες (Ο.Ε.- Ε.Ε- Ε.Π.Ε- Α.Ε.), στους συνεταιρισμούς και λοιπά ημεδαπά ή αλλοδαπά νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, σε βάρος του νομικού προσώπου. Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες και αστικές εταιρείες επιβάλλεται σε βάρος αυτόν και κοινοποιείται στα μέλη τους. Το καθένα από τα οποία ευθύνεται εις ολόκληρων. Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις και στους αλλοδαπούς οργανισμούς το πρόστιμο επιβάλλεται σε βάρος αυτών και κοινοποιείται στους διευθυντές ή αντιπροσώπους ή πράκτορες που έχουν στην Ελλάδα.

2. Επιβολή – Διαδικασία προστίμου

Το πρόστιμο επιβάλλεται με απόφαση του Προϊστάμενου της Δ.Ο.Υ., στην οποία γίνεται σύντομη περιγραφή της παράβασης, αναγράφεται το ποσό του προστίμου και η διάταξη που εφαρμόζεται. Με την ίδια απόφαση μπορούν να επιβληθούν πρόστιμα χωριστά για περισσότερες από μία παραβάσεις που ανάγονται όμως στην ίδια διαχειριστική περίοδο. Μαζί με την παράβαση κοινοποιείται απαραίτητως και αντίγραφο της σχετικής έκθεσης ελέγχου.

3. Αρμόδιος Προϊστάμενος επιβολής προστίμου

Αρμόδιος για την έκδοση της απόφασης επιβολής του προστίμου είναι, για τον επιτηδευματία φυσικό ή νομικό πρόσωπο, κοινωνίες Α.Κ., αστικές και κερδοσκοπικές ή μη εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς και κοινοπραξίες, ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. της έδρας της επιχείρησης ή του επαγγέλματος του επιτηδευματία, κατά περίπτωση. Για τα λοιπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. για την παραλαβή της δήλωσης του παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες. Στις λοιπές περιπτώσεις ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. της κατοικίας του παραβάτη.

4. Διαδικασία Βεβαίωσης, διοικητικής επίλυσης της διαφοράς και καταβολής του προστίμου

Για τα θέματα των προστίμων που έχουν σχέση με την διαδικασία βεβαίωσης, διοικητικής επίλυσης και καταβολής των προστίμων, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της κύριας φορολογίας, όπου δεν υπάρχει σύνδεση με κύρια φορολογία, νοείται η φορολογία εισοδήματος.

5. Παραγραφή

Για τα θέματα των προστίμων που έχουν σχέση με την παραγραφή του δικαιώματος του Δημοσίου για την ενέργεια αρχικής ή συμπληρωματικής εγγραφής, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της κύριας φορολογίας. Στα πρόστιμα του Κ.Β.Σ. και όπου δεν υπάρχει σύνδεση με κύρια φορολογία, νοείται η φορολογία εισοδήματος. Η προθεσμία για την παραγραφή αρχίζει από την λήξη της διαχειριστικής περιόδου που έπεται εκείνης, στην οποία αφορά η παράβαση.

6. Περιορισμός προστίμου σε συμβιβασμό

Στην διοικητική επίλυση της διαφοράς (συμβιβασμό) ή σε δικαστικό συμβιβασμό, τα πρόστιμα για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας και Α.Φ.Μ., του Κ.Β.Σ. και Φ.Π.Α. για πλαστά, νοθευμένα ή εικονικά φορολογικά στοιχεία, μειώνονται στο 1/3. Σε περίπτωση αποδεδειγμένης ολικής ή μερικής ανυπαρξίας της παράβασης, τα πρόστιμα, με πλήρη και ειδική αιτιολογία, διαγράφονται ολικά ή μερικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΠΟΥΝ ΕΝΑ “ΚΑΛΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ”

Το νέο φορολογικό καθεστώς χαρακτηρίζεται από πολλά αρνητικά στοιχεία (πολυνομία, πολυπλοκότητα, αντιφατικότητα και δυσλειτουργία) τα οποία έχουν επιδεινωθεί από τον επιταχυνόμενο ρυθμό πληθωρισμού. Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές που επιβάλλονται για να εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση των συνεχών αυξανόμενων δημοσίων δαπανών, και η άνιση κατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ διάφορων πηγών εισοδήματος επαγγελματιών και γεωγραφικών περιοχών της χώρας δεν επιδρούν ευνοϊκά στην εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας. Θα πρέπει να τονισθεί ότι οι αλληπάλληλες αλλαγές στη φορολογία αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στον προγραμματισμό των οικονομικών μονάδων γιατί οι επιχειρήσεις και γενικότερα οι φορολογούμενοι αδυνατούν να προγραμματίσουν τη δραστηριότητα τους, και τούτο επειδή, δεν είναι βέβαιοι για τις φορολογικές ρυθμίσεις που θα ισχύουν αύριο, με συνέπεια να μειώνεται η εμπιστοσύνη τους, να δυσανασχετούν και να σκέπτονται όλους τους δυνατούς τρόπους φοροδιαφυγής.

Εξάλλου, οι πολλαπλές εξαιρέσεις και απαλλαγές ορισμένων τομέων της οικονομίας από τη φορολογία, η ελλιπής μηχανογράφηση των φοροτεχνικών υπηρεσιών, που συνεπάγεται αδυναμία διασταύρωσης των φορολογικών στοιχείων ή μη διασφάλιση των απαραίτητων προϋποθέσεων για την απόδοση και ευσυνειδησία των φοροτεχνικών οργάνων – υπηρεσιών και η έλλειψη δημοσιονομικού κτηματολογίου οδηγούν στην αύξηση της φοροδιαφυγής τόσο των άμεσων όσο και των έμμεσων φόρων. Η αδυναμία μείωσης της φοροδιαφυγής αποτελεί τον πιο σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για τη δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους και την αποτελεσματική άσκηση δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής γενικότερα.

Προτού αναφερθούμε στις αδυναμίες των επιμέρους φορολογιών, για να γίνουν περισσότερο αντιληπτές οι αδυναμίες του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος κρίνουμε απαραίτητο, να παραθέσουμε τις κυριότερες αρχές. Οι αρχές αυτές ενδείκνυται να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε φορολογική μεταρρύθμιση, ώστε το φορολογικό σύστημα να βελτιώνεται διαχρονικά και να συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Οι κυριότερες αρχές είναι:

- α) Απλότητα και χαμηλό κόστος βεβαίωσης – είσπραξης των φόρων.
- β) Ευκαμψία και σταθερότητα του φορολογικού καθεστώτος.
- γ) Ενίσχυση των κινήτρων για εργασία, αποταμίευση, επένδυση.
- δ) Δίκαιη, όσο γίνεται όσο γίνεται κατανομή του φορολογικού βάρους, συνελπώς και του διαθέσιμου εισοδήματος.

ε) Σύγκλιση προς τα φορολογικά συστήματα των χωρών με τις οποίες η χώρα έχει αναπτύξει οικονομικές σχέσεις.

Η ιεράρχηση αυτών των “αρχών” είναι βέβαια πρόβλημα πολιτικής επιλογής, στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά οι “αρχές” αυτές.

Απλότητα και Χαμηλό Κόστος (διαχειριστικό – κοινωνικό) βεβαίωσης – είσπραξης των φόρων

Βασικό χαρακτηριστικό ενός καλού φορολογικού συστήματος είναι να γίνεται κατανοητό από κάθε φορολογούμενο. Αυτό επιτυγχάνεται μόνο όταν το φορολογικό καθεστώς είναι απλό, σαφές και επακριβώς καθορισμένο. Μόνο τότε ο πολίτης μπορεί μόνος του να υπολογίσει την φορολογική του υποχρέωση με τη διάθεση ελάχιστου χρόνου. Κατ’ αυτό τον τρόπο μειώνεται επίσης η προστριβή των φορολογουμένων με τις φορολογικές υπηρεσίες και επιπλέον για τα φοροτεχνικά όργανα καθίσταται ευκολότερος ο έλεγχος της φοροδοτικής ικανότητας του φορολογούμενου και συνεπώς το έργο του είναι ευκολότερο και αποτελεσματικότερο.

Συγκεκριμένα είναι απαραίτητο:

1. Ο φορολογούμενος να γνωρίζει καλά περί του τι είναι και τι δεν είναι φορολογητέα ύλη.
2. Να γνωρίζει ο φορολογούμενος με ακρίβεια και βεβαιότητα, τι πρέπει να πληρώσει για κάθε φορολογητέο αντικείμενο.
3. Ο φορολογούμενος να γνωρίζει το σκοπό τον οποίο εξυπηρετεί η επιλογή μίας συγκεκριμένης μορφής φορολογίας. Η αρχή στην οποία στηρίζεται η φορολογική βάση που επιλέγεται θα πρέπει να είναι απλή και πειστική.
4. Το φορολογικό σύστημα να διέπεται από την αρχή της συνέπειας, αλλιώς δεν είναι απλό, ούτε εύκολα κατανοητό.
5. Το φορολογικό σύστημα να είναι αποδεκτό από τους πολίτες.
6. Το φορολογικό σύστημα να είναι από διοικητικής πλευράς όσο γίνεται απλούστερο. Αυτό σημαίνει ότι το κόστος βεβαίωσης και είσπραξης των φόρων πρέπει να είναι χαμηλό. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι το κόστος αυτό αναφέρεται στο κοινωνικό κόστος του συστήματος, δηλαδή κόστος φορολογουμένων και φοροτεχνικών υπηρεσιών.

Με την απλούστευση και το χαμηλό διαχειριστικό κόστος του φορολογικού συστήματος, συνδέονται και οι δυσκολίες που δημιουργούνται κατά το μεταβατικό στάδιο μιας μεταρρύθμισης. Το εάν αναμορφωθεί ένας φόρος δεν εξαρτάται μόνο από τα επιθυμητά χαρακτηριστικά του κατά τη λειτουργία του, αλλά και από τις δυσκολίες που δημιουργούνται κατά το μεταβατικό στάδιο εφαρμογής του φόρου. Επιπλέον, είναι απαραίτητο ο φορολογούμενος να εξοικειωθεί και να καταλάβει τη φιλοσοφία και τη λειτουργία του νέου φόρου, διαφορετικά είναι δύσκολο να μεταπειστεί από την αντίληψη ότι « Ένας Παλιός Φόρος είναι Ένας Καλός Φόρος ».

Ευκαμψία και Σταθερότητα του Φορολογικού Καθεστώτος.

Ένα καλό φορολογικό σύστημα πρέπει επίσης να είναι εύκαμπτο. **Συγκεκριμένα :** θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα αναπροσαρμογής της φορολογικής επιβάρυνσης ανάλογα με την επιδιωκόμενη εξέλιξη (τόνωση ή χαλάρωση) του ελέγχου ζήτησης της οικονομίας. Η ευκαμψία αυτή του φορολογικού συστήματος είναι επιβεβλημένη για έναν ακόμη σπουδαίο λόγο : τη συμβολή στην καλύτερη λειτουργία μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Είναι γεγονός, ότι διαφορετικά κόμματα αντιπροσωπεύουν διαφορετική κοινωνική, οικονομική φιλοσοφία. Παραταύτα, σε μια υγιή δημοκρατική κοινωνία επιβάλλεται να υπάρχει πολιτική συναίνεση για ορισμένα βασικά θέματα και ταυτόχρονα βέβαια, να παρέχεται η ευκαιρία να δίνεται διαφορετική έμφαση σε ορισμένους στόχους Οικονομικής Πολιτικής καθώς η μία κυβέρνηση διαδέχεται την άλλη.

Παράλληλα όμως, είναι αναγκαίο να υπάρχει σχετική σταθερότητα στο φορολογικό σύστημα, ώστε οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να είναι σε θέση να προγραμματίζουν τη δραστηριότητα τους. Η ύπαρξη αβεβαιότητας οδηγεί στην έλλειψη εμπιστοσύνης, πράγμα που συνεπάγεται αρνητικές επιπτώσεις στον προγραμματισμό της παραγωγής και ανάπτυξης της χώρας. Είναι φανερό ότι υπάρχει σύγκρουση μεταξύ του βαθμού ευκαμψίας και σταθερότητας.. ωστόσο μπορεί να αποφεύγεται τόσο η περιορισμένη ευκαμψία όσο και η άκαμπτη σταθερότητα. Μέσα στα πλαίσια αυτά ένα φορολογικό σύστημα θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα παροχής αποτελεσματικών κινήτρων ανάπτυξης προς τον ιδιωτικό τομέα. Ταυτόχρονα θα πρέπει να επιτυγχάνει επιθυμητή αναδιανομή του εισοδήματος της περιουσίας.

Δικαιότερη Κατανομή του Εισοδήματος

Κάθε φορολογικό σύστημα αποβλέπει σε αναδιανομή του διαθέσιμου εισοδήματος ακόμη, και όταν ο μόνος στόχος είναι να φέρουν το βάρος της φορολογίας για την χρηματοδότηση μίας συγκεκριμένης κατηγορίας δημόσιων δαπανών, εκείνοι οι πολίτες που θα ωφεληθούν από τις δαπάνες αυτές.

Εκτός από τις αναδιανεμητικές επιδράσεις του φορολογικού συστήματος Πλουσίων και Φτωχών (κάθετη αναδιανομή), η ισότητα του φορολογικού συστήματος θα πρέπει επίσης να κρίνεται από το κατά πόσο μεταχειρίζεται με τον ίδιο τρόπο τους πολίτες που είναι πλούσιοι ή φτωχοί (οριζόντια ισότητα).

Γι' αυτό το λόγο ένα φορολογικό σύστημα θα πρέπει να διέπεται και από τις πιο κάτω αρχές :

1. Οριζόντια – κάθετη ισότητα
2. Ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων των συγκρουόμενων στόχων.

Η ύπαρξη συγκρουόμενων στόχων είναι αναπόφευκτη. Π.χ. μεταξύ αρχών που αφορούν την οικονομική αποδοτικότητα (που απαιτεί χαμηλούς οριακούς συντελεστές) από τη μία πλευρά και την κάθετη αναδιανομή (που προϋποθέτει υψηλούς, μέσους φορολογικούς συντελεστές για τα υψηλά εισοδήματα), από την άλλη καλό φορολογικό σύστημα, είναι εκείνο που ελαχιστοποιεί αυτό το βαθμό αντίφασης και προωθεί μία συγκεκριμένη αναδιανομή με ελαχιστοποίηση της απώλειας σε όρους αποδοτικότητας.

Οι επιδράσεις στην αναδιανομή του διαθέσιμου εισοδήματος ενός φορολογικού συστήματος συμπληρώνονται και από εκείνες των δημόσιων δαπανών, και συγκεκριμένα των μεταβιβάσεων, των επιχορηγήσεων κ.τ.λ.

Θα πρέπει να τονισθεί ότι η οριζόντια ισότητα και η κάθετη αναδιανομή του φορολογικού βάρους είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστούν επακριβώς. Χωρίς αμφιβολία, εάν ο X και ο Ψ έχουν την ίδια φοροδοτική ικανότητα θα πρέπει ο καθένας να φέρει το ίδιο φορολογικό βάρος. Εάν ο X έχει μεγαλύτερη, θα πρέπει αυτός να επιβαρυνθεί περισσότερο από τον Ψ .

Πάνη όμως το πρόβλημα ανακύπτει όταν προσδιορίζουμε την Φοροδοτική Ικανότητα, γιατί οι απόψεις πολλές φορές διαφέρουν.

“Οριζόντια Φορολογική Ισότητα” σημαίνει ότι οι φορολογούμενοι που είναι στην ίδια θέση θα πρέπει να φέρουν το ίδιο φορολογικό βάρος.

“Κάθετη Φορολογική Ισότητα” σημαίνει ανακατανομή εισοδήματος από εκείνους που είναι “καλύτερα” σε εκείνους που είναι “χειρότερα”. Κατά συνέπεια, κάθε αρχή αναδιανομής περιέχει κατ' ανάγκη το στοιχείο της μέτρησης το πόσο καλύτερα ή χειρότερα είναι ένας φορολογούμενος.

Η ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Μέτρα για την Αποφυγή Κατασταλτικών Έργων

Τα μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν για την αύξηση της πιθανότητας εντοπισμού της φοροδιαφυγής είναι πολλά και ποικίλα. Ενδεικτικά εδώ αναφέρονται τα εξής :

1. Βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας των Δ.Ο.Υ.
2. Επιλογή προσωπικού με αυστηρά κριτήρια και ειδική συνεχή εκπαίδευση.
3. Μηχανογραφική επεξεργασία και διασταύρωση στοιχείων.
4. Συνεργασία υπουργείου οικονομικών με ασφαλιστικούς φορείς, υποθηκοφυλακεία κ.τ.λ.
5. Εξουθενωτικές ποινές για όσους αποδεδειγμένα χρηματίζονται.
6. Ευρεία δημοσιοποίηση των περιπτώσεων φοροδιαφυγής που εντοπίζονται ώστε να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι η πιθανότητα εντοπισμού της φοροδιαφυγής έχει αυξηθεί.

Πέρα από τα ανωτέρω όμως, θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα οι αρχές να λαμβάνουν γνώση και να αξιοποιούν τα «ίχνη» που αφήνει η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία. Γι αυτό προτείνεται επίσης :

7. Η υποχρεωτική χρήση επιταγών από τις επιχειρήσεις κ.τ.λ. (κάτι που προέβλεπε ο Ν. 820/1978 αλλά ουδέποτε εφαρμόστηκε). Όπως όμως είναι γνωστό, η φοροδιαφυγή διευκολύνεται με την χρήση μετρητών.
8. Η κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου έναντι των φορολογικών αρχών.
9. Σύνταξη εθνικού κτηματολογίου.

Όπως διαπιστώθηκε παραπάνω, η πιθανότητα εντοπισμού της φοροδιαφυγής επηρεάζεται και από τη δομή του φορολογικού συστήματος, πέρα από την καλή ή κακή λειτουργία των φορολογικών υπηρεσιών.

Εδώ προτείνονται τα εξής :

10. Απλοποίηση του φορολογικού συστήματος.
11. Βελτίωση και επαναδιατύπωση όλων των ασαφών διατάξεων, αντιφάσεων κ.τ.λ.
12. Δημιουργία συγκρουόμενων συμφερόντων μέσα στο φορολογικό σύστημα.

Σημειώνεται ότι οι δυο πρόσφατοι νόμοι, η φορολογία αυτόματου υπερτιμήματος και το «πόθεν έσχες» αντιφάσκουν μεταξύ τους στο σημείο αυτό.

Όσον αφορά τέλος την προδιάθεση των φορολογουμένων να φοροδιαφεύγουν υπάρχουν τρία σημεία καθοριστικής σημασίας :

13. Να καταστεί το φορολογικό σύστημα δικαιότερο με την κατάργηση των φορολογικών απαλλαγών, την φορολογία των αγροτών, των ιδιοκτητών ταξί και βυτιοφόρων και του « κλεισίματος» εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων με εξευτελιστικούς όρους.
14. Να αυξηθεί η αντίδραση των κοινωνικών ομάδων στη φοροδιαφυγή και να μειωθεί η κοινωνική ανοχή προς τους φοροφυγάδες.
15. Να επιδιωχθεί μεγαλύτερη ταύτιση του πολίτη – φορολογούμενου με το κράτος και στην ακολουθούμενη εκάστοτε πολιτική.

Η μεγάλη σημασία των τριών τελευταίων παραγόντων έχει τεκμηριωθεί με εμπειρικές έρευνες στη Σκωτία (Degu, Keenay, 1980), στην Ελβετία (Pommerehne και Weck- Honnemanu, 1989) και στη Σουηδία (Vogel, 1974) χώρες με υψηλή φορολογική ηθική και μικρή φοροδιαφυγή.

Ιδιαίτερα για τη τελευταία περίπτωση (15) έχει αποδειχθεί εμπειρικά, ότι η κατά το δυνατό άμεση συμμετοχή του φορολογούμενου στα κοινά αυξάνει την εκ μέρους του αποδοχή των πολιτικών της Διοίκησης και αντίστοιχα την τήρηση των φορολογικών νόμων. Κάτι τέτοιο, στην πράξη, είναι δυνατό με την σημαντική επέκταση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπου ο φορολογούμενος είναι εφικτό να έχει και άμεση γνώση των προβλημάτων και συμμετοχή στην λήψη των αποφάσεων για την επίλυση τους.

- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ -

1. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Επίκουρος Καθηγητής

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΙΙ
(Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων)

2. ΗΛΙΑΣ Κ. ΑΡΓΥΡΟΣ, Διευθυντής Κ.Β.Σ. Του Υπουργείου
Οικονομικών

ΝΕΟ ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟ Κ.Β.Σ.

3. ΜΑΡΙΑ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ - ΔΕΛΙΒΑΝΗ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
(Εκδόσεις Παπαζήση)

4. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ, ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

**ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΕ ΕΥΡΟ**

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ %	ΦΟΡΟΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ
7.400	0	0	7.400	0
1.000	5	50	8.400	50
5.000	15	750	13.400	800
10.000	30	3.000	23.400	3.800
ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΝ	40			

**ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΕ ΕΥΡΟ, ΓΙΑ ΜΙΣΘΟΥΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ**

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ %	ΦΟΡΟΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ
8.400	0	0	8.400	0
5.000	15	750	13.400	750
10.000	30	3.000	23.400	3.750
ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΝ	40			

**ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ**

ΠΑΙΔΙΑ	ΜΕΙΩΣΕΙΣ
1	90 euro
2	105 euro
3	205 euro
4	240 euro

Για κάθε παιδί επιπλέον των 4, 30 euro

Τα προστατευόμενα τέκνα θεωρείται ότι βαρύνουν τον φορολογούμενο, εφόσον συνοικούν με αυτόν και το ετήσιο εισόδημα τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 1.200 euro ή το ποσό των 2.350 euro αν αυτά παρουσιάζουν αναπηρία 67% και άνω.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΟΝΑΔΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ
ΚΑΘΑΡΩΝ ΑΜΟΙΒΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

Ιατροί γενικά	55%
Ιατροί με βοηθητικό προσωπικό.....	50%
Οδοντίατροι γενικά.....	50%
Οδοντίατροι με βοηθητικό προσωπικό.....	45%
Κτηνίατροι.....	50%
Δικηγόροι	50%
Συμβολαιογράφοι	50%
Αμισθοι υποθηκοφύλακες.....	50%
Δικαστικοί επιμελητές.....	50%
Χημικοί.....	50%
Καθηγητές.....	55%
Ηθοποιοί.....	40%
Ζωγράφοι, Γλύπτες, Χαράκτες, Σκιτσογράφοι	45%
Χορογράφοι.....	45%
Οικονομολόγοι, Ερευνητές, Φορολογικοί σύμβουλοι.....	50%
Ιδιοκτήτες ή Διευθυντές Φορολογικού ή Λογιστικού γραφείου	
- με προσωπική εργασία.....	55%
- Οργανωμένα γραφεία.....	50%
- Δασολόγοι	15%
- Ξεναγοί	55%
Μηχανικοί όλων των κλάδων (μελέτη - επίβλεψη)	
- κτιριακά	35%
- χωροταξικά, πολεοδομικά, συγκοινωνιακά, υδραυλικά.....	17%
- ηλεκτρομηχανολογικά.....	21%
- τοπογραφικά	13%
Μηχανικοί που εκδίδουν Αποδ. Παρ. Υπηρεσιών, για αμοιβές που λαμβάνουν από οργανωμένα γραφεία συστηματικά	60%

* Οι ανωτέρω αναφερόμενοι Μοναδικοί Συντελεστές Καθαρών Κερδών των ελεύθερων επαγγελματιών, ισχύουν κατά τους εξωλογιστικούς προσδιορισμούς των κερδών τους.

